

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-studentene
4. årgang — Nr. 7
Desember 1979

INNE I AVISA:

PLO-besøk i Tromsø

Se side 4

«Den klare tonen»

Intervju med
Liv Lundberg

Se side 6-7

TEMA:

Bilder og film

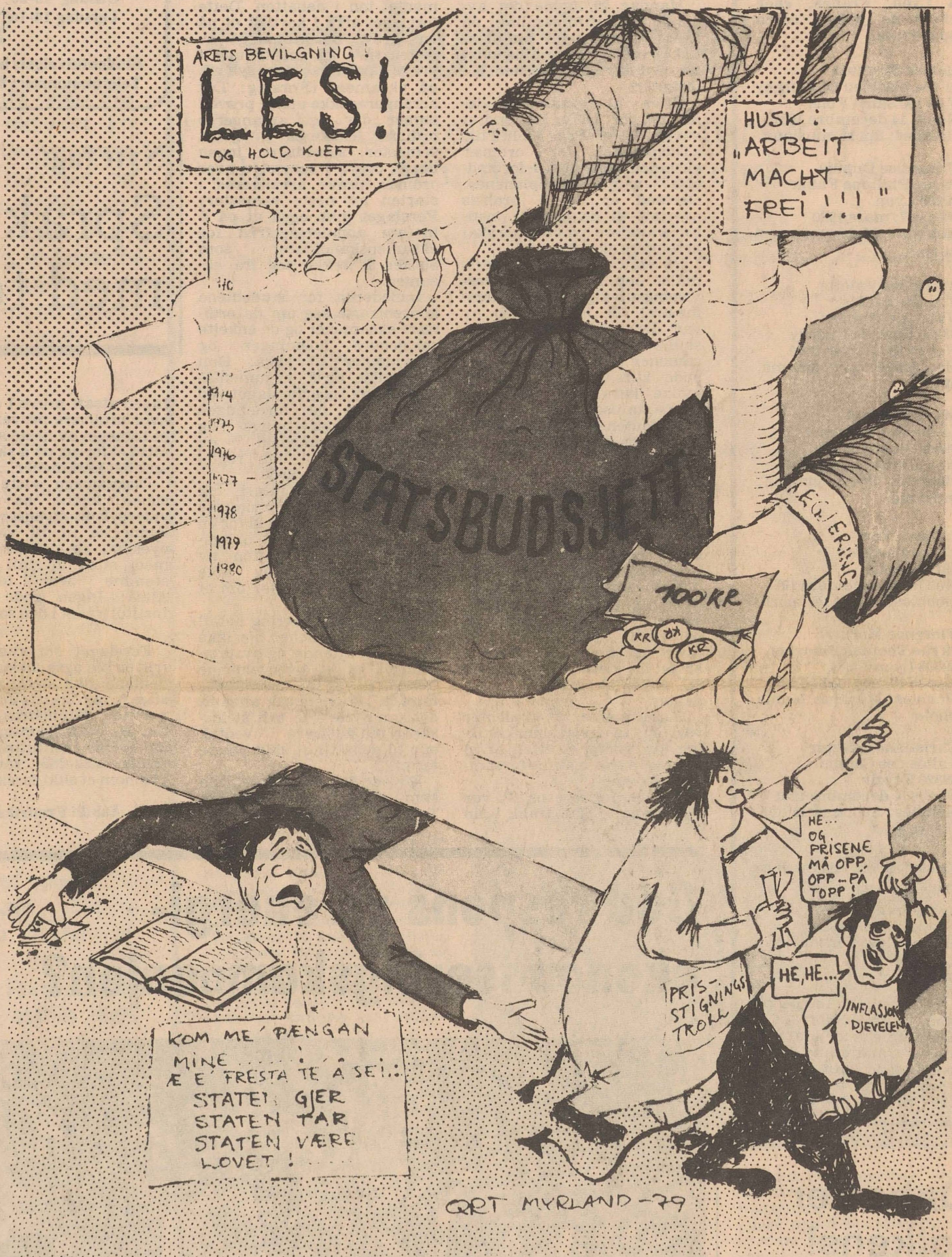
Se sidene 8-9-10

Stor variasjon på kantinepri- sene i Tromsø

Se side 11

Er du redd for eksamen

Se siste side

STATSBUDSJETTET: Forverra levevilkår for de utdanningsøkende

Nå har også vi en spalte som kalles:

noen som passer for meg.

Ces jeune filles etudiantes a Lyon, France, cherchent de jeunes correspondants:

Helène Strakula
41 rue Mathieu Dussurgey
F 69 190 Sant - Fons
Née le 14 decembre 1961
Hobbies: Sport, musique

Francoise Dupuis
75 rue Philippe Fabia
69008 Lyon
Née le 7. mars 1960
Hobbies: Musique, sport, cinema

Marylène Valette
2 rue de Saules
Villette d'Anthon
38230 Pont-de-Chéruy
Née le 13. fevrier 1960
Hobbies: Dessin, cinema, sport

Myriam Ridet
14 rue de l'Industrie
69800 Saint-Priest
Née le 6. fevrier 1960
Hobbies: Sport, cinema, musique.

Lilliane Vert
37 rue Pasteur
69780 Mions
Née le 16. decembre 1960
Hobbies: Musique, sport

Florence Mollex
39 rue Thomas Blanchet
69008 Lyon
Née le 17. novembre 1961
Hobbies: Musique, tennis, photo

Christiane Lavenir
5 allée des Cactus
69320 Feyzin
Née le 8. decembre 1961
Hobbies: Sport, musique, lecture

Dessuten en henvendelse fra Unaiten:

John Orchanian
700 Oakland Place
Bronx, New York 10457
USA

Interested in the people and culture of Norway. Is a graduate student at City College, and would like to correspond with students (preferably female) in the University of Tromsø.

Debatter folkens!

Studentavisa har nok dessverre ikke blitt det debattforum vi hadde håpet den skulle bli. Det er kanskje ikke bare vår skyld? Med dette en oppfordring til alle leserne om å komme med egne meningsytringer, svar på innlegg som har stått i avisa — i det hele tatt — bruke Studentavisa mer!

Dokker treng ikke være så forbanna for å skrive!

Diskusjon om ny eksamensordning ved IMR

Instituttforsamlingen støtter studentene

INSTITUTTforsamlingen ENIG MED STUDENTENE

Mandag 29/10 ble det avholdt instituttforsamling på IMR, (Institutt for matematiske realfag) hvor tidspunkt for ordinære eksamener ble diskutert.

Etter at eksamensreglementet for UiTø ble endret våren '78, er Prg. 7 blitt til: «Tidspunktet for ordinær eksamen fastsettes i forbindelse med studieplanen». Dermed er det i praksis overlatt til de enkelte institutt å avgjøre hvor ofte de skal arrangere eksamener.

På IMR kom dette spørsmålet opp i Internt Undervisningsutvalg (IU) vårsemesteret '79. Fra starten av var det enighet om at det skulle være to ordinære eksamener i året i grunnleggende kurs. Striden sto om hvilke kurs som skulle få denne statusen.

Studentenes forslag gikk ut på at de kursene som var obligatoriske til undervisningskompetanse (for datafag som foreløpig ikke er undervisningsfag: DF-1, DF-3, skulle være grunnleggende.

Lærerne i IU gikk inn for at bare innføringskursene og brukerkursene skulle være det. Hovedargumentene deres gikk ut på at det var arbeidskrevende å lage eksamener, og at det var få studenter til hver eksamen. Lærerforslaget ble stemt igjennom ved IU av 4 lærere mot 3 studenter.

Dette mente vi studenter var en så grov innskrenking av eksamensretten at vi krevde å få instituttforsamling på emnet.

Innleder for lærerne i IU var Per Tomter. Han trakk i sin

innledning sitt eget forslag til endring av eksamensreglementet inn i debatten. Dette forslaget gikk i korthet ut på en grov innskrenking av retten til å gå opp til utsatt prøve når en har vært syk o.l. på eksamen. (Forslag: Det arrangeres ikke utsatt prøve i emner der det arrangeres ordinær eksamen i hvert semester, subsidiært: ingen utsatt prøve i semester hvor ordinær prøve arrangeres i starten av neste semester) Forslaget gikk også ut på å innføre annulleringsfrist for eksamenskandidater som ønsker å trekke seg fra eksamen.

Innlederen for studentene konsentrerte seg om de ordinære eksamener og de enkelte seksjoners holdninger og argumenter til saka. Hun imøtegikk også argumentasjonen bak lærerforslaget ved å gå inn på fordelingen mellom undervisnings- og administrasjonsarbeid og forskning som i hht. reglementet skal være 50-50.

Sist, men ikke minst, tok hun for seg hvilke økonomiske konsekvenser det kan få for en student å stryke i et obligatorisk kurs på slutten av cand.mag.-studiet og ikke kunne gå opp igjen før om et år.

Diskusjonen omkring antall ordinære eksamener ble ikke særlig omfattende, og avstemningen ga et overveldende flertall (48 - 3) for studentenes forslag. Det viste seg altså at det kan nytte å få tatt stridsaker/reaksjonære vedtak opp til debatt i et slikt større forum.

Hoveddelen av diskusjonen kom til å dreie seg om Tomters subsidiære forslag:

Hvor er vi?

Søndre Tollbugt. 7 b, 4. etg. Tlf. nr.: 81 715

Adressen og telefonnummeret til Studentutvalgets kontor, som dessuten brukes jevnlig av NSU-delegat-gruppa, Studentavisas redaksjon, Studentidrettslaget og Studentersamfunnet er VIKTIG Å HUSKE FOR ALLE STUDENTER.

MERK — endring av kontortid:

Mandag 10-13
Onsdag 16-20
Torsdag 14-16

Studentutvalgets lokaler er i Søndre Tollbugt. 7B, 3. etg.
Telefonnummer: 81 715

Nytt fag:

Språkvitenskap med forentikk

Ingen utsatt prøve i semester hvor ordinære prøver avholdes i starten av neste semester, altså et forsøk på å skjære ned antallet eksamener.

Diskusjonen viste at forslaget kunne ha atskillig videre konsekvenser enn det kunne se ut til ved første øyekast, og det ble vedtatt med stort flertall ikke å stemme over forslaget.: Altså: Ingen gode råd til Instituttrådet i den saka.

Forslaget om annulleringsfristen ble også diskutert. Studentene gikk sterkt imot forslaget, og fikk støtte fra universitetsadministrasjonen. Ca. 3/4 av forsamlingen gikk inn for at Instituttrådet ikke skulle arbeide for å få gjennom et slikt forslag.

Ashild Fredriksen

I vårsemesteret 1980 blir det satt i gang grunnfagsundervisning i språkvitenskap med fonetikk. Undervisnings vil følge den studieplanen som brukes ved Universitetet i Oslo, og normal studietid for grunnfaget er to semestre. Det konkrete undervisnings-tilbudet (forelesninger, emner som vil bli forelest etc.) blir klart ved begynnelsen av neste semester. Det tas sikte på en breiest mulig dekning av de emnene som omfattes av pensum.

Språkvitenskap (eller lingvistikk) er studiet av språk og språkstruktur generelt. Grunnfaget omfatter fonetikk, fonologi, syntaks, semantikk, historisk lingvistikk, sosiolingvistikk, samt et ikke-indo-europeisk særprispråk.

De aller fleste studenter vil ha fått en elementær innføring i faget gjennom forprøvene i fonetikk og språkvitenskap. Som for de enkelte språkfagene ved ISL gjelder også her at disse prøvene må være bestått før en melder seg opp til grunnfagseksamen. Det er nok dessuten en fordel om en har lagt bak seg minst et språkfag når en begynner å studere språkvitenskap, men dette er ikke noe krav.

Grunnfag i språkvitenskap med fonetikk vil kunne være en fin støtte for et språklig hovedfag, fordi en her får innblikk i allmenne teorier som gir et godt utgangspunkt for analyse av problemer knyttet til det spesielle språk en måtte ta hovedfaget i. Når det gjelder fagets status som undervisningsfag i skolen, er den noe uklar. Det vil gi et godt utgangspunkt for undervisning i «Språkkunnskap», som har status som linje eller fordypningsfag på linje med fremmedspråk i den videregående skolen, men her må en sannsynligvis også ha norsk i fagkretsen. Språkkunnskap har en som linjefag blant annet ved Kongsbakken videregående skole her i Tromsø.

De som er interessert i dette, kan få kopi av studieplan på ekspedisjonskontoret ved Institutt for språk og litteratur i Brenn-bygget, 4. etasje. En kan også ta kontakt med Gjert Kristoffersen ved ISL for nærmere orientering.

God respons på energi-økonomiseringskamoanjen?

Et konkret bevis på at studentan har fulgt opp de nye tegn i tida — bruk beinan og baken — spar energi...?

Eller ligger det andre årsaker bak denne to-hjulsforsamlingen utafor Institutt for samfunnsvitenskap...?

(70-åras unge radikale med ti-gearssykkel og fotformsko, eller....)

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-
studentene

4. årgang — Nr. 7. Desember 1979

Redaksjon:
Pål Christensen (ansv.)
Irene Kulleseid
Erling Lakså
Helen Knoph Larsen
Auhild Nedberg (ansv.)
Aileen Nilsen
Tormod Olsen

Adr. Søndre Tollbugt. 7b, Tromsø.
Tlf. 81 715.
Studentavisa er organ for studentene ved Univ. i
Tromsø og kommer ut ca. en gang i måneden.
Redaksjonen er valgt på Sos. Fronts politiske
grunnlag.

Trykt i 1500 eks.

Gir 80-åra nytt håp?

Studentbevegelsen har i de siste åra vært preget av en synkende aktivitet. En god del av entusiasmen fra begynnelsen av 70-åra er bare en erindring for noen, og andre har ikke engang selv opplevd det. Universitetet i Tromsø ble startet i en periode med stor aktivitet og entusiasme blant studentene og i resten av samfunnet forøvrig. Studentene klarte å få en annen organisering av studentdemokratiet enn ved de andre universitetene.

Hovedallmøte er studentenes øverste organ i Tromsø. Vi mener det er viktig å forsvare denne organiseringa; likevel er det klart at med det oppmøtet som har preget hovedallmøtet i det siste, blir det for noen eksempel på en parodi på demokrati. Skal vi kunne slå tilbake framstøt for studentparlament (studentting) og urnvalg i framtida, må vi allerede nå diskutere problemet. I første omgang hva vi kan gjøre for at hovedallmøtene skal bli litt mer artig. Det er en diskusjon som ikke må begrenses til å bli ført i Studentutvalget (SU).

Studentenes inntog i 80-åra ser ikke direkte lys ut. Statsbudsjettet viser at vi går magrere tider i møte. Lavere bevilgninger til universitetene, studentvelferden, boligbygging og ca. 10% realnedgang i lån og stipend i tidsrommet 78/79-79/80. I en tid da stadig flere studenter blir tvunget over på deltidsutdanning og studiepresset øker, vil en kamp mot regjeringas krisepolitikk være den viktigste saken i året som kommer. Sett dere ned og lag et lite regnskap. I vårsemesteret vil kostnadsnormen være 2150 kr. Husleia blir 455 kr. Trekker dere fra andre faste utgifter som mat og klær som også vil stige, er det ikke vanskelig å regne ut at påstanden om at studentene lever glade dager på Prelaten på statens bekostning er en åpenbar urimelighet. Vi må stå på at studiet er en full tids beskjeftigelse, og at studentene må garanteres rimelige levevilkår. Dette blir ikke minst viktig for at kravet om lik rett til utdanning i det hele tatt skal ha noe innhold.

Vi oppfordrer studentene til å møte 80-åra med husleieaksjon!

Husleieaksjoner mot statsbudsjettet

Statsbudsjettet innevarsler forverra levevilkår for de utdanningsøkende

Levevilkåra til de utdanningsøkende har blitt stadig dårligere de siste åra. Tidligere er rentenivået på låna blitt heva og tilbakebetalingstida redusert. I fjor ble kostnadsnormen ikke økt. Neste års statsbudsjett er nå lagt fram, — og det er dyster lesning. De utdanningsøkende går magrere tider i møte.

I den anledning har vi snakka med Jens Christian Smeby, som sitter i delegatsgruppa/NSU, om det nye statsbudsjettet:

— Statsbudsjettet for neste år varsler magrere tider for de utdanningsøkende. Hva vil det egentlig si?

Som et resultat av lønns- og prisstoppen ble kostnadsnormen ikke økt i fjor. Kostnadsnormen for 1980/81 får en økning på bare 3,7% i forhold til 1979/80. Dette tilsvarer økninga i den gjennomsnittlige industriarbeiderlønna i 1978/79. Altså en periode med lønns- og prisstopp. Dette betyr at vi rammes av lønnsstoppen to ganger. Konkret vil det si at de utdanningsøkende får et reelt nedslag på 10% på 2 år. I tillegg til dette blir det ikke gitt kompensasjon, mens lønns- og prisstoppen blir oppheva 1.1.80, vil de utdanningsøkende ha lønnsstopp (lånsstopp) ytterligere et halvt år.

—Vi får altså minimal lån/stipend økning. Men vi blir vel også ramma av prisstoppopphevinga?

Bevilgningene fra staten til samskipnadane viser reell nedgang. Dette vil føre til prishopp på elev- og studentboliger fra nyttår. Sannsynligvis blir prisene på de andre tjenestene til samskipnadane også heva. Dessuten må en vel regne med at prisene på varer og tjenester generelt vil gå opp etter nyttår, noe som jo også vil ramme de utdanningsøkende.

—Andre konsekvenser av de lavere bevilgninger til samskipnadane?

Bevilgningene til bygging av studentboliger blir skåret ned til ca. 250 boliger mens behovet er ca. 30 000 på landsbasis. På tross av et enormt boligbehov blant de utdanningsøkende har en altså skåret ned bevilgningene i en tid da student- og elevtallet er stadig stigende.

—Lavere bevilgninger til utdanningssektoren er altså et av resultatene av regjeringas krisepolitikk?

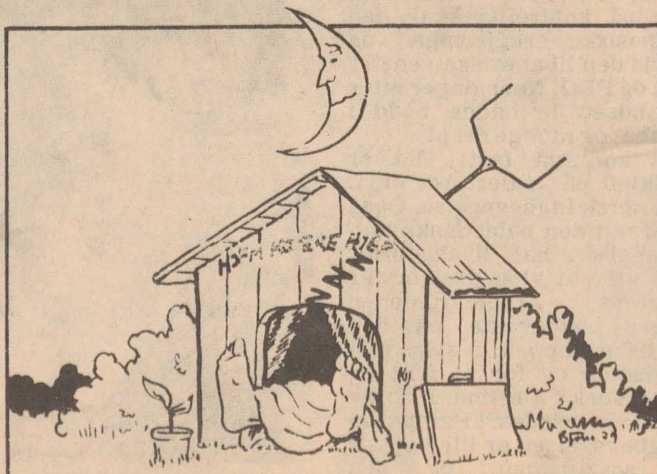
Det er klart at mindre bevilgninger til studiefinansiering og velferd for de utdanningsøkende inngår som en del av regjeringas krisepolitikk. Men denne politikken rammer ikke bare de såkalt

uproduktive sektorer, men egentlig alle lønsmottakere. Budsjettet, og den økonomiske politikken forøvrig, gir et klart bilde av et system i krise, en krise som forsøkes løst ved nedskjæringer i folks levestandard.

—Protestskriv og resolusjoner er vel ikke tilstrekkelig for å møte en situasjon hvor vi står overfor betydelige angrep på de utdanningsøkende sin levestandard?

Utover det å vedta resolusjoner og arrangere demonstrasjoner er husleieaksjoner den eneste mulighet vi har til å legge et kraftig press på myndighetene.

Derfor har DUK (De Utdanningsøkendes Kontaktutvalg) gått inn for å prøve og arrangere landsomfattende, koordinerte husleieaksjoner som en protest mot myndighetenes nedskjæringer. Ved å knytte eventuelle aksjoner an til nedskjæringene generelt og til forverringen på velferdssektoren spesielt, skulle det være mulig å nå langt bredere enn vi har hatt mulighet til tidligere.

...og stadig mindre midler til bygging av elev- og studentboliger

Tromsø har hatt besøk fra PLO

Zeid Wehbi og Abu George har styrka kontakten mellom norsk og palestinsk fagbevegelse

— Av Bi Haavind —

Fra pressekonferansen i Tromsø.

I Tromsø fikk Zeid Wehbi og Abu George treffe fagforeningskamerater som representerte Tromsø Samorg, Bygning, NTL, Transport og Sjømannsforbundet. Seinere på kvelden deltok de på et åpent møte arrangert av Palestinafronten, der også Liv Aass viste lysbilder fra en flyktningeleir i Sør-Libanon, der hun har jobba i Palestinafrontens helseteam.

På møtene og pressekonferansen snakka Abu George og Zeid Wehbi om den Palestinske Arbeiderunionen og den politiske situasjonen for palestinerne i dag.

DEN PALESTINSKE ARBEIDERUNIONEN

Den palestinske fagorganisasjonen ble danna av pale-

stinske jernbanearbeidere i Haifa i 1921. Den har hele tida hatt to hovedoppgaver: Å slåss mot sionismen og å forbedre sosiale og økonomiske forhold for palestinske arbeidere. Arbeiderunionen satte i gang den 6 måneder lange generalstreiken i 1936 mot det engelske mandatstyret og den sionistiske kolonialiseringa av Palestina. Streiken gikk over i åpent opprør og revolusjon, men ble slått brutalt ned av britene og sionistene i fellesskap.

Arbeiderunionen er i dag en av organisasjonene innafor PLO, og er representert i det palestinske eksilparlament, Nasjonalkongressen. Den har avdelinger i 13 land, deriblant Danmark og Sverige.

Zeid Wehbi og Abu George er henholdsvis formann og internasjonal sekretær i den libanesiske avdelinga av den palestinske arbeiderunionen. De var i Norge i høst, og besøkte 11 norske byer. Der hadde de møter med representanter for den lokale fagbevegelsen, foruten at de i Oslo møtte flere forbund, LO og partiene DNA, SV og NKP. Dette er andre gangen de er i Norge, og første gangen de besøkte Nord-Norge: Mo, Tromsø, Hammerfest og Kirkenes.

HISTADRUT FØLGER OPP SIONISMENS POLITIKK.

Histadrut, den israelske fagorganisasjonen, har fagforeningsmonopol i Israel. Histadrut er også en stor kapitaleier, og den største arbeidsgiveren etter staten. En slik korporativ fagorganisasjon er lite i stand til å ivareta arbeiderklassens interesser, også den jødiske. Pga. store økonomiske problemer i Israel de siste åra, har det vært mange streiker, og de er stort sett blitt motarbeida av Histadrut. Dette har ført til økende motsetninger mellom den jødiske arbeiderklassen, som stort sett er orientalske (arabiske) jøder, og den europeiske overklassen.

For palestinere i Israel er situasjonen enda vanskeligere. Siden 1969 har de kunnet bli medlem av Histadrut, men B-medlemmer. De er ikke valgbare.

Palestinere på Vestbredden regnes ikke som «israeler», og kan ikke bli medlemmer. Arbeiderunionen får heller ikke organisere fritt her. Særlig rammer dette alle de penderne som jobber i Israel, men ikke har lov å bo der (jfr. apartheidpolitikken i Sør-Afrika). De fungerer som reservearbeidskraft, uten sosiale og økonomiske rettigheter.

Det er denne «fagorganisasjonen» som norsk LO har sterke forbindelser med. Besøket fra den Palestinske Arbeiderunion har vært en viktig motvekt mot dette. Det er knytta gode kontakter med den lokale fagbevegelsen og enkelte forbund i Norge. Abu George og Zeid Wehbi har etter turen fortalt at de er overrasket over hvor godt de er blitt mottatt — særlig på «grunnplanet».

DEN POLITISKE SITUASJONEN ETTER MØTET MELLOM ARAFAT, BRANDT OG KREISKY

Abu George og Zeid Wehbi ser på dette møtet som et viktig diplomatisk framskritt. Det har hatt innvirkning på opinionen i Norge, særlig innafor AP og fagbevegelsen. Også Israels åpne militære aggresjon i Sør-Libanon det siste året, som har skapt rundt en halv million nye flyktninger, har skapt en mer pro-palestinsk stemning i Vest Europa. Bildet om det lille demokratiske Israel som står alene mot de store reaksjonære araberregimene og deres agenter terroristgruppa PLO står ikke lenger så trygt. Det begynner å bli klart for flere at PLO fører en sjølstendig nasjonal frigjøringskamp, og at de driver med mer enn «terrorvirksomhet».

HVA MED ISRAELS GRENSER?

Men det ligger som oftest en klar forutsetning bak denne pro-palestinske stemninga som preger sosialdemokratiet i Vest-Europa. De kan ikke anerkjenne PLO før PLO slutter med «terrorhandlinger» og anerkjenner Israels grenser fra før 6-dagerskrigen i 1967. Kreisky og andre ønsker uformell kontakt med PLO nå, fordi de tror at PLO snart kommer til å anerkjenne Israel. Det samme synet kom fram i lederen i «Nordlys» 27/10.

Abu George og Zeid Wehbi ble spurt om de trodde PLO snart ville anerkjenne Israel. De svarte klart at for dem dreide ikke konflikten seg om grenser. Hva med de 370 000 palestinere som i dag lever som 2. rangs borgere innafor 67-grensene, f. eks. alle palestinere i Gallilea? Hva med de 3.000.000 flyktningene fra samme område som lever spredt i araberlanda og i resten av verden? PLO er en frigjøringsorganisasjon for alle palestinere, ikke bare for dem fra Vestbredden. De vil ta i bruk hver bit av Palestina som blir frigjort, men de godtar ikke en reservatiltværelse på Vestbredden der de er fratatt all politisk og militær sjølstendighet.

Overgang til side 15

PALESTINSKE LO-PAMPER?

Tromsø var et av de stedene det var innlagt to dagers ferie for Zeid Wehbi og Abu George. Vi var sammen med dem i disse dagene — på shopping i sentrum, fisketur med sjarken til en herværende professor, politisk og anna prat om kvelden. Vi fikk sjansen til å snakke åpent om politiske spørsmål som angikk Midt-Østen. De virka ikke som to «LO-pamper».

De er ikke bare «LO-pamper» men også representanter for et folk som fører en frigjøringskamp. Noen av oss har vært i Beirut og besøkt hjemmet til Abu George. Han bor nå sammen med kona og seks unger i en leilighet i Vest-Beirut. Vi synes leiligheten virker trang til så mange mennesker. Familien okkuperte denne leiligheten da de kom flyktende fra Øst-Beirut, den har tilhørt en talangistfamilie som er flykta — antakeligvis til Øst-Beirut.

Abu George kan sjøl stå fram som et eksempel på den tilværelsen som det palestinske folket lever under. Han ble født i Palestina i 1944, og familien hans flykta til Sør-Libanon da staten Israel ble oppretta i 1948. Abu George er kristen, som ca. 20 prosent av palestinere. I 1956 prøvde den libanesiske regjeringa å

skille de kristne og muslimske flyktningene med tvang. Abu George og familien hans ble tvangsflytta til den «kristne» bydelen Øst Beirut. Her har falangistene stått sterkt, og i dag har de militær kontroll over Øst-Beirut.

Under borgerkrigen i Libanon i 1976 ble det umulig for palestinere og politisk progressive å bo i Øst-Beirut. Her lå flyktningeleiren Tel al Zataar, der falangistene drepte 3000 palestinere. Abu George og kona og ungene flykta over til Vest-Beirut, som nå kontrolleres av den libanesiske regjeringa og delvis den libanesiske venstre sida og PLO. Noen dager etter ble huset de hadde bodd i bomba, og mange drept.

Vi kan slå fast: Det er forskjell på palestinsk og f. eks. norsk fagbevegelse. Også lederne i den palestinske fagbevegelsen har livshistorier som gjør at vi bedre forstår hvorfor Arbeiderunionen legger hovedvekta på den politiske kampen: Å slåss mot sionismen og for et fritt og sosialistisk Palestina. I Norge er det annerledes. «Pampene» i fagbevegelsen er lite opptatt av sosialismen, og den politiske kampen har innskrenka seg til å bli APs kontroll over LO.

Abu George sammen med noen av barna i leiligheten i Vest-Beirut. (Foto: Liv Aass).

INTERNASJONALT STOFF · INTERNASJONALT STOFF

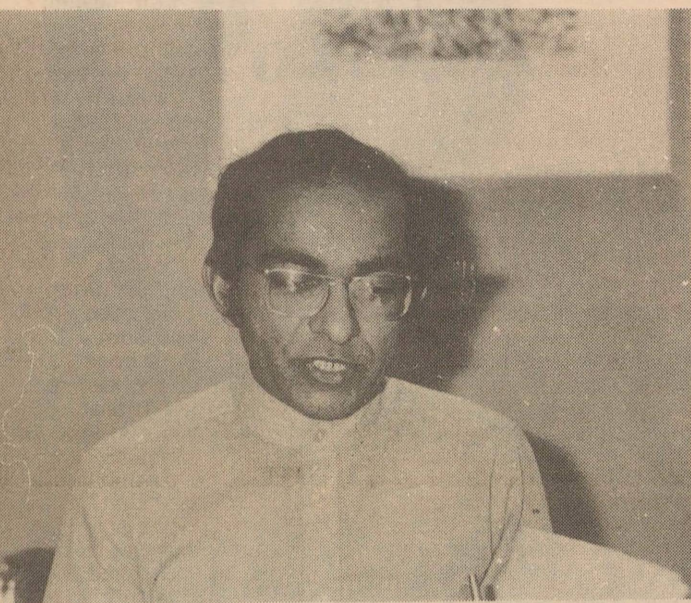
SAIH-seminar

Studentenes og akademikernes internasjonale hjelpefond

Studentavisa sendte en representant til et seminar om Sør-Afrika i SAIH's regi som ble avholdt på Blindern i midten av november. Det var i første rekke et opplysningsseminar hvor folk fra ulike organisasjoner og enkeltindivider med vidt forskjellig bakgrunn deltok.

Innledere var Marit Nybakk Aarset som er leder av SAIH, Elling Njål Tjønneland og Abdul Minty som er leder av Anti-apartheid-bevegelsen med sete i London.

Den velinformerte Abdul Minty var som vanlig provoserende i formen og skapte derfor engasjement og debatt. Seminaret ville utvilsomt ha tjent på om også Aarset og Tjønneland hadde problematisert innledningene noe mer. Vi tror likevel at de fleste fikk en god del ut av foredragene. SAIH-seminaret var et ledd i en informasjons- og bevisstgjøringsoffensiv på de høyeste lærestedene. Hele fem andre seminarer er enten avholdt eller er under planlegging og skal holdes forskjellige steder i landet.

Abdul Minty, en av innlederne på SAIH's Sør-Afrika-seminar.

Sør-Afrika — modernisert apartheid og strømlinjeformet kapitalisme

Hva er så kjernen i dette systemet?

- Apartheid, et av verdens mest effektive middel til å sikre et økonomisk og politisk herredømme.
- Ikke noe annet sted i verden er profitten så høy.
- De siste års utvikling i Sør-Afrika er en strømlinjeforming eller modernisering av apartheid, ingen liberalisering som peker mot en løsning.

Har du hørt om anti-apartheidåret? Det er forlenget over nå, men er du i tvil om at Sør-Afrika har overlevd militært, politisk og økonomisk? En stor del av æren for dette har de samme land som i FN priser fred og fordragelighet i varme ordelag. Noe er riktig nok i ferd med å endre seg i Sør-Afrika: De første skritt er tatt for å oppheve idiotlovene fra 1950-åra: dette med at hvite og svarte ikke får sitte på samme benk og buss, at alle bedre restauranter er forbeholdt hvite osv. Kort sagt alle disse ytre manifestasjoner på et umenneskelig system. Men dette som vi lærte var apartheid i læreøkene på folkeskolen og fortsatt lever som myter i Norge, er bare vulgæruttrykk og som bare irriterer i ytterkantene av hva apartheid egentlig er. I følge de samme mytene er følgen av en overgang til et multirasialt system lik av-

skaffing av apartheid. Det er derfor viktig å huske på at de endringene som er på trapene nå kun er kosmetiske og gjøres for at utenomverden skal slå seg til ro.

HVA ER SÅ KJERNEN I DETTE SYSTEMET?

I en alder av 16 år blir afrikanerne inndelt i 17 arbeidskategorier. Dette er en livsvarig dom. Dersom en blir bestemt til industriarbeider, betyr det at en må forbli industriarbeider resten av livet. Her finnes ingen valgmuligheter. Det forhindrer likevel ikke at arbeidsløshet honger over som en evig trussel. Arbeiderne blir nemlig ansatt på kontrakt som må fornyes hvert år. En afrikaners bosted er bestemt ut fra hans forold til arbeidsmarkedet.

Offisielt blir afrikanerne betraktet som midlertidig bosatt

Overgang til side 10

Sør-Afrikas nye våpen:

Den svarte arbeiderreliten

Fagforeningene i Sør-Afrika har fått nye regler, og med disse er rasediskrimineringa tilsynelatende blitt myket litt opp. De vestlige avisene og nyhetsbyråene jubler og spiller nøyaktig den rollen myndighetene i Sør-Afrika har tiltenkt dem; det gir alibi til vestlig kapital som nå kan investeres uten moralske skrupler. Mens et lite mindretall av svarte arbeidere skal få utvidet deres fagforenings- og arbeidsrettigheter, skal det store flertallet definitivt sparkes ut i stammereservatene eller bantustans.

I de kommisjons-rapporter som den Sør-afrikanske regjeringa offentliggjorde i vår, er så vesentlige deler i apartheidsystemet som passlovene, svartes fagforeningsrettigheter og svartes rett til å bo i «hvite» byområder, berørt. Reformen kommer som et svar på en lenge ført kritikk av utenlandske multinasjonale selskaper og av den innenlandske industrien som er mest engelskorientert. For disse ble det foredte arbeidsmarkedssystemet for lite fleksibelt.

Den løsninga de har kommet fram til er å skape et lite svart elitesjikt ved å splitte de svarte arbeiderne. Ved å kunne vise fram noen vellykkete svarte, vil ikke systemet framstå som så belastende sett med internasjonale øyne. For se: de som vil noe her i verden, de kommer seg fram.

BEHOV FOR FAGLÆRT ARBEIDSKRAFT

Landet har stadig bruk for en permanent svart arbeidsstyrke i den hvite økonomien. Til og med behovet for kvalifisert svart arbeidskraft er stigende, da det hvite befolkningsgrunnlaget er for lite til å dekke alle de kvalifiserte jobbene i en stadig mer differensiert økonomi.

Den direkte bakgrunnen for nedsetting av Wiehahn-kommisjonen var det stigende antall politiske streiker fra 1976 og framover. For å få kontroll og oversikt over sammensetninga av arbeidsstyrken, var det ønskelig å få fagforeningene under kontroll. Kommisjonen ble sammensatt uten representanter for de uavhengige og illegale svarte fagforeningene som SACTU — som er tilknyttet ANC.

WIEHAHN-KOMMISSJONEN

De to viktigste punktene i den 60 siders rapporten er:

1. Det skal bli slutt på jobbereservasjoner, dvs. at hvite skal ha monopol på fagarbeid

«Gatebilde» Crossroads.

og alle godt betalte jobber. Denne loven vil imidlertid få liten eller ingen betydning i praksis. I hovedsak fordi den vil angå under 1 % av den svarte arbeidsstyrken, men også fordi private avtaler i bedriftene er helt dominerende, og her har de hvite arbeiderne vetorett.

Grunnen til at den offentlige loven fjernes er den stigende mangelen på faglært arbeidskraft. Dermed er industrilederne tvunget til en mer fleksibel ordning, men hvor hovedprinsippet fortsatt er inntakt: at en svart arbeider ikke skal stå over en hvit. Dette skal nå reguleres gjennom private avtaler.

2. Afrikanerne skal få fagrettigheter, og de svarte fagforeningene skal anerkjennes offisielt. Dette innebærer bl.a. at arbeiderne skal ha organisasjonsrett, men ingen forhandlingsrett. Dette punktet innebærer en forandring, men ut fra prinsippet at man gir noe og tar mye. For organisasjonsretten «gis» ikke uten vilkår.

For å ta noen eksempler:

Multirasiale forbund er forbudt. Forbundene må forplikte seg til å følge «spilletts regler», og i denne sammenheng er det nedsatt diverse overvåkningsråd som kontroll.

Dessuten har alle forbund plikt til å registrere seg. Poenget for myndighetene er jo nettopp å få full oversikt over arbeidsmassen.

Disse vilkårene vil føre til en reell forverring for den svarte arbeiderklassen og vil utvilsomt vanskeliggjøre motstands kampen.

RIEKERT-KOMMISSJONEN

På samme måten vil Riekert-kommisjonen virke splittende. Ut fra denne skal noen svarte få lov til å bo med deres familier i «hvite» områder. Passlovene skal ikke fjernes, men liberaliseres for de få. For mange av de 17 mill. innebærer den — som vi så i den andre artikkelen — en tvangsending tilbake til reservatene.

Kommisjonsarbeidet viser altså tydelig forsøket på å bygge opp en svart middelsklasse som skal virke som en buffer mot streikebølgen. Dette skjer ved å gi en utvalgt svart arbeiderklasse noen særlige faglige privilegier, men ikke politiske rettigheter. I tillegg får de retten til å bo «fint». Måten myndighetene har sikret seg på her, er at barn av disse ikke får overta boretene. Således hindres de utvalgte svarte i å ekspandere i «hvite» områder.

Befolkningen i Crossroads trues med tvangsflytting til Transkei.

Verden består av bilder og symboler, ikke bare ord

Av Torunn Eriksen

Liv Lundberg er student ved Institutt for Samfunnsvitenskap på Universitetet her i Tromsø. For tiden studerer hun samfunnsvitenskap mellomfag i forskningsgruppa samiske studier/etniske relasjoner. Hun regner seg for å tilhøre venstresida i norsk politikk og er medlem av Sosialistisk Venstreparti. Liv Lundberg er forfatteren til diktsamlinga DEN KLARE TONEN, som kom ut på Gyldendal Norsk forlag i høst.

— Hvordan syns du det har vært å være debutant, Liv?

Ganske nifst. Jeg var veldig spent på hvordan folk ville reagere på dette. Både på det at jeg vil offentliggjøre dikt og på selve diktsamlingen. Men egentlig har det jo gått bra. Jeg oppfatter at mange av de jeg kjenner synes det er artig. Noen negative reaksjoner har jeg ikke fått. Kanskje er det mindre dramatisk her i vårt miljø enn det ville vært i ei lita bygd. Universitets- og studentmiljøet er på mange måter åpent for forskjellige uttrykk.

Men det er likevel noe som er litt rart. Mens jeg oppfatter meg selv som den samme som før boka lå på disken, så er det mange signaler som sier at folk ser på meg med andre øyne. Jeg oppfatter det ikke som ubehagelig, men det er uoversiktlig.

Da jeg var på et debutantseminar her i vår, traff jeg andre som hadde gitt ut bøker. Mange syntes at den offentliggjøringen var forferdelig. Det f.eks. at de blei tilsnakka av fremmede mennesker som enten kunne skryte eller slenge skit, var vanskelig for dem. Det forstår jeg. Men fordi jeg ikke befinner meg i et slikt miljø, et tettere litterært miljø, så har jeg ikke opplevd så mange slike situasjoner.

Jeg kunne jo være redd for at boka ville bli nedslått som idealistisk eller reaksjonær. Det hadde vært følt. For akkurat nå, så tett opp til utgivelsesøyeblikket, er boka veldig nær meg. Men jeg bestemte meg for å akseptere det som blei den ferdige boka: Dette har jeg ment. Dette får jeg stå for. Nå.

— På vaskeseddelen bakpå boka står at «DEN KLARE TONEN» symboliserer det budskap som trenger gjennom all den støy vi er omgitt av, støy som blokkerer kommunikasjonen — i vid betydning. Budskapet formidler at noe er levende og godt i verden — mellom oss». Det er ikke godt å få tak i hva boka egentlig inneholder ut ifra dette. Klarer du å si noe mer konkret hva den handler om?

Det har jeg prøvd mange ganger og det er forferdelig vanskelig. Men etterhvert som jeg får boka mer på avstand, så tror jeg kanskje det går an å si det slik: At den er et forsøk på å få tak i en erkjennelse som rommer det som jeg veldig vagt har følt mangla i de siste 10 års forklaring av verden. Mer konkret tenker jeg på den forenkla måten som den dogmatiske marxistiske tradisjonen forklarer samfunnet på — også i litteraturen. Her oversees det vanskeligste: nemlig at det som den marx-

istiske teori ikke kan fange med sine begreper. Jeg tenker på subjektivitet, følelse, fantasi, makt — det ved mennesket og menneskelig samkvem som den systemorienterte marxismen ikke kan forklare.

En dimensjon som folk faktisk lever med og i. Siden verden er et slikt kompleks, så må en prøve å få med alle sider i en forståelse av den. Det er dette jeg har ment å få fram i boka mi gjennom de emner jeg tar opp, måten jeg gjør det på f.eks. de poetiske bilder — et forsøk på å oppfange komplekse sammenhenger som totalitet.

— Når vi leser boka di, legger vi fort merke til den utstrakte bruk av symboler. Og Odd Abrahamsen i Morgenbladet, mente at det var en av de beste sidene ved den — forfatterens billedskapende evne. Du er ikke redd for at alle symbolene gjør teksten ugjennomtrengelig — at du rett og slett får problemer med å nå fram til leseren?

— Nei. Fordi en del av budskapet er jo nettopp at verden også består av bilder, ikke bare ord. Når jeg bruker bilder, så er det også for å overraske. Slik at leserne kan se kjente ting i overraskende sammenhenger.

— Men Gresskarmannen for eksempel, er et dikt som jeg ikke klarer å få tak i. Det blir stående der uten mening for meg.

GRESSKARMANNEN

Er han vindunderlig ung, slik han er merkelig, lys?

Er han det fordi jeg vil? Mange år i mellomverdenen vandret jeg, mens han gikk ut i vinden og sådde for å bli gresskarmannen. Sola varmet grønt og friskt, kunnskap vokste som gresskar. Uskyldige gule mann.

— Dette gresskaret leder meg ikke noen vei og jeg får lyst til å kalle det et privat dikt.

— Jo. Du har kanskje rett. Jeg innrømmer at dette kanskje var et litt kryptisk dikt — i den forstand at jeg vet hva jeg mener med gresskaret og hva jeg forbinder med gresskarmannen uten å være sikker på at leseren gjør det. (Noen sanne overslag finnes nok i boka). Det jeg ville var å få fram kontrasten mellom et kvinnejeg — tungt og uelegant og forvirret og en lys ung mann som får det til — som

det vokser og gror rundt — en vellykka mann.

— Det er en vanskelig oppgave å finne balansen — jobbe fram bilder som skaper assosiasjoner for flest mulig. — Som er almenyldig uten at det blir så alment at det blir uspenning. Jeg vil så gjerne finne nye bilder som bryter med det som er så vanlig at man ikke ser det — uten at bruddet blir så voldsomt at det ikke fattes.

— Du har en sekvens i boka de som vi kan kalle samlivsdikt. Ingen av dem har det sinte, opprørske i seg som vi har vært vant til å finne i mye av det kvinnelige forfattere har skrevet de siste årene. Du har heller ikke gjort dem til det vi litt stygt kan beskrive som syt og sutring.

— Leiter du etter en tone av kvinnekamp?

— Ja. Du virker så sindig, så «ansvarlig». Som feminist blir jeg litt mistenksom.

— I akkurat disse diktene har jeg lagt vekt på at vi også må ta ansvar for oss sjøl. For eksempel i «Prinsen Befrikk» har jeg villet fremstille en utviktig fram mot å sette sine egne premisser og ta ansvar selv. I dette diktet er det prinsen som sover Tornerose-sønnen og kvinnen som er den aktivt handlende — som går ut for å finne ham. Men først må hun finne Slottet og drepe Kongen. Det vil si: gjennomskue sammenhengen, ta avstand fra og slåss mot systemet. Først da kan hun vekke prinsen når hun er våken sjøl. Alt dette istedet for å se på kvinnen som et offer. Det jeg egentlig mener er vel at det er arbeidssomt og krevende å komme videre — og at det er nødvendig at mann og kvinne arbeider og forstår — sammen.

PRINSEN BEFRIDD

Gikk ut for å finne prinsen, streifet om på veiene, fant et brev og et kjærtegn som fløyte-toner i skogen.

— Sovedokker i spill, mus og ekorn.

Dro innover i gyldne trakter. Fant et hemmelig sted der rovdyr og dådyr lå sammen i varm uskyld.

Men kongeriket fant jeg ikke, min halve prins sover.

Mange kryssende veier å velge Tegn som pekte fram og tilbake.

— Sovedokker i spill, mus og ekorn.

Da møtte jeg en rautende kalv gjenglemte alene ute.

Intervju med
Liv Lundberg
om diktsamlinga
DEN KLARE
TONEN

Vi bandt det vakreste bånd av vennskap i lange år og vanskelig lende. Vi støttet hverandre mens vi vokste og ble sterke og listige.

Livet førte oss fram mot dagen da vi skulle finne slottet og drepe kongen, vekke prinsen med et kyss og se ham utvide seg foran øynene våre til et helt menneske.

— Litt lenger ut i boka i den mer samfunnsretta — utoverretta delen, finner vi diktet KAPITALLOGIKK.

Tårn av ond vilje og begjær slår ring rundt landet. Plattformen glir under folket og seiler avsted i en sky av olje mot de fjerne kyster av gulllandet med de store, mørke profittjungler.

Men så sølete strender, så skitne sjeler, så lovmessig.

— Det er et frekt dikt — du snakker om følelser og begjær i sammenheng med et begrep som er knytta til et helt anna område av virkeligheta. Tør du det?

— Det er en bevisst sammenblanding. Og nettopp derfor er jeg glad i det diktet. Det å tenke i teoretiske termer ødelegger den skikkelige indignasjonen. Man føler ikke spontant i teoretiske termer. I

dette tilfelle marxistiske termer. Det er viktig å bevare den spontane dimensjonen. I all organisering av meninger som teorier er, trur jeg at det kan skje en tilstivning som virker konserverende. Jeg mener ikke å være teori-fiendtlig, men vil at det som er levende og nytt skal være med — skal teoretiseres inn. Det må gå an!

— Ville det samme diktet kunne vært skrevet for femseks år siden?

— Nei. Den gangen ville jeg følt meg bundet til mønstrene for hvordan sanne samfunnsmessige dikt skulle være. Jeg prøvde, men syntes det blei dårlige dikt. De mangla spenning og liv. Det blei bare meningsdikt.

— Jeg tenker på det ideologiske i diktet. Det representerer jo en måte å tenke på som er blitt mer framtrepende i det siste det å ha et historisk utgangspunkt i marxismen og etterhvert våge å kritisere den — innenifra?

— Ja. Og jeg tar standpunkt. Jeg har en politisk holdning som innebærer at jeg for det første er samfunnskritisk, men for det andre at jeg også forholder meg kritisk til den dogmatiske marxistiske tenkemåten. Og slik blir jeg vel en del av min tid.

BLOMSTRENDE ER JORDAS BARN
Visuelt, sensuelt, ja, fysisk er Verdens Bilde.

Teoriene er verdens fantastiske barn. Syndige blomster, ja, men ikke onde.

KULTUR — KULTUR

BØKER

«Folkevett» — også eit tilbod til mellomlagsfolk med hjarta på venstre side!

Av Jon Todal

«Folkevett»

Denne omtalen tek ikkje sikte på å gje bladet «Folkevett» (el. org. «Framtida i våre hender») ei rettferdig handsaming. Først og fremst er dette nokre tankar om fenomenet «radikale» studentar som ser framtida lyst i møte, — med tanke på at dei vil verte mellomlagsfamiliar med 150-180.000 i årsinntekt og 3-4 mndr. «ferie».

Vi «radikale» studentar og mellomlagsfolk har det ikkje så greitt for tida: det er så få store saker å slåss for/mot, mange spennande/interessante MILJØ har somna inn. Mange har vanskar med å innsjå (eller syns det er pinleg) at det overordna målet for oss EIGENTLEG ikkje har vore samfunnsomforming (sosialisme o.a.), men ein vellukka borgarleg karriere — samt ei leiting etter «noko» som kan erstatte vår tidlegare gudstru.

Dei fleste av oss var vel både så «radikale» og skuleflinke (= naive) allereie tidleg i ungdomen at vi tykte det var noko stort toskeskap dette med Gud. Likeeins hadde vi berre forakt til overs for folk som kom saman og utøvde sin religion: enten var det hykleri eller så var det dumskap. Men nissen følgde med på lasset...

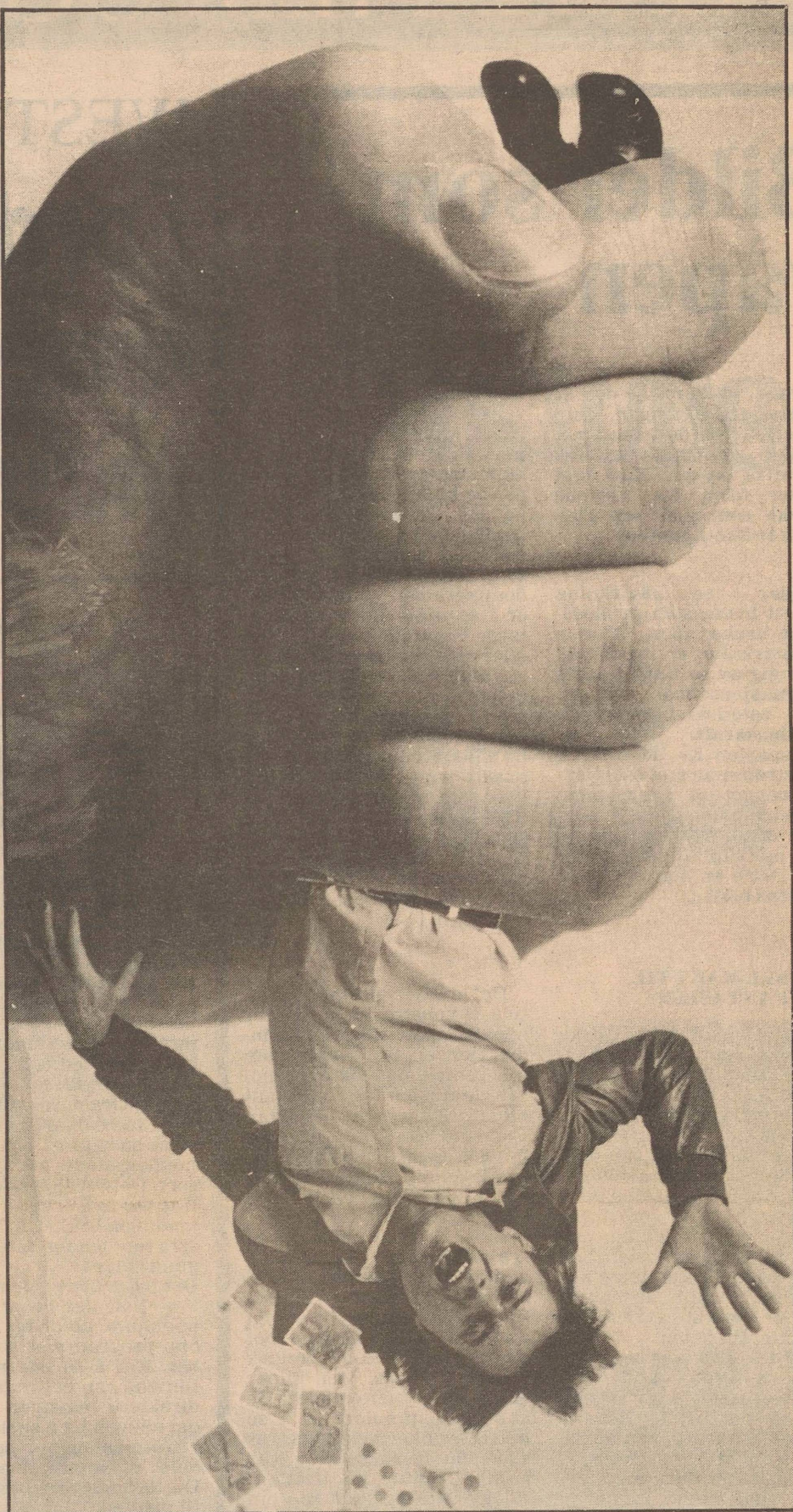
Etter kvart melde spørsmåla og tvilen seg meir og meir, — noko vi ikkje likar å innrømme. Ikkje det at vi vender attende til kristendomen, MEN det er unekteleg noko pinleg for oss som har «forkasta» all religion, å måtte innrømme at hovuddelen av vår politiske og «vitskaplege» aktivitet består av (religiøse) ritual.

I denne litt kinkige situasjonen er truleg «Folkevett» (og organisasjonen «Framtid-

en i våre hender») eit bra tilbod for mange. Berre høyr kva redaksjonen sjølv skriv: «Magasinet er laget for dem som føler at noe er galt i samfunnet...et magasin for de mange som er opptatt av det som rører seg i samfunnet og er lei av meningsfattige ukebladreportasjer (vi har da Artium- — med nokko attåt), men heller ikke henger med på teoretiske og intellektuelle artikler». Nettopp: vi «tok da ikkje utdanning» først og fremst for å forstå saker og ting, men heller for at det hørtest litt «fint» og spennande ut.

Som dei bevisste og engasjerte samfunnsborgarar vi er, så ser vi det som ei plikt å vere orientert, men (NB!) berre såpass at vi blir «flinke» til å konversere i det radikale selskapslivet. ALTSÅ: vekk med «overdreven» teoretisering og finmarxisme, fram for «sunn fornuft» (folkevett) og folkeleg «marxisme» (populisme).

Det er ganske opplagt at «Folkevett» ikkje først og fremst henvender seg til studentar og «radikale» mellomlagsgrupper. Den primære målgruppa er truleg det urbane småborgarskapet. (Intervjuet med kioskeigaren frå Oslo er ei perle!). Magasinet vil også «gli godt inn» hos tradisjonelt borgarlege innstilte mellomlagsfolk — t.d. Venstre-lærarar i bygd og by. Det er min påstand at «Folkevett» også kan vere eit bra tilbod til mange SV-veljarar — særleg studentar — NETTOPP p.g.a. den anti-teoretiske (og dermed livsfjerne) haldninga, og den lette blandinga av den småborgarleg og mellomlagsradikale «nye livsstilen».

FARVEL TIL DE GLADE 70-ÅRA

.. og så over til
månedens tema:

FILM OG
BILDEBRUK

TEMA: FILM OG BILDEBRUK

Bilder som våpen

Hva er bilder? — det er fotografier, tegninger, film- og fjernsynsbilder, reklame, grafikk, fotomontasjer, typografisk lay-out. Kort sagt enhver form for visuelle uttrykk som gjør seg gjeldende i offentligheten.

Bilder er påvirkning uansett hvem som produserer og bruker dem. Graden av påvirkning er imidlertid avhengig av to ting: bildets informasjonsverdi og av dets estetisk-visuelle tiltrekningskraft.

Mesteparten av de bildene som strømmer mot oss gjennom dagspressen, i reklamen, i ukebladene, tjener som kjent stort sett konkurransens og kapitalismens formål. Dette er den etablerte maktens bilder.

«ALL MAKT TIL FANTASIEN»

På tross av økonomiske begrensninger har det likevel til tider lyktes venstresida i Norge og i Vest-Europa å utvikle en kritisk utadvendt og frodig motoffentlighet. Det store politiske oppbruddet på slutten av 60-tallet med undergrunnsblader, plakater og anti-autoritære slagord rundt om på murene — all makt til fantasien! lød et av de mest kjente — har naturligvis spilt en enorm rolle for utviklinga av denne mot-offentligheten. Offset-teknikken gjorde det mulig å bruke bilder og farger i et langt større omfang enn før. I det hele tatt er bildenes plutselige invarsjon i venstrefløyas publikasjoner dengang utenkelig uten denne raske og relativt billige trykkmetoden.

I forhold til andre Vest-

Europeiske land har likevel venstrefløyen i Norge ligget langt etter i ferdighet og fantasi. Med unntak av oppblomstringa rundt EF-kampen og kvinnebevegelsen tidlig på 70-tallet har den tradisjonelle, grafiske lay-out med bastante og kjedsommelige tekstspalter vært dominerende. (Studentavisa er i så måte ikke noe unntak). Kommer det av at vi føler oss «tryggere» når vi gir oss i kast med å tolke en tekst framfor et bilde? Eller har det kanskje heller sammenheng med at fantasien og billedproduksjon har vært ansett som mindre viktig, dvs. som mindreverdige politiske gjøremål ut gjennom 70-tallets politisering? At fotografer, billedkunstnere og grafikere, på et vis tilhører «overbygninga»?

Det er etter vår mening på tide at venstresida snart tar opp kampen med kulturindustrien og de høyrevridde massemediene for å gjenopprette fantasien og deriblant bildet. Eller som Kjartan Fløgstad sier det: «Og om ikke sosialistisk kunst og propaganda sviktar avgjørende her, ved å overlata det lystbetonte, det sanselege, driftane og draumane, og spekulasjonen i dei, til pengemakta og dei frie marknadsmekanismene». For en ting er at bildet har som viktig funksjon å agitere mot den ytre politisk-økonomisk undertrykkinga. Men bilder er noe langt mer enn det: De kan også stimulere til å se måten undertrykkinga er slått inn i oss selv og vår politisk kultur på. Dette i tillegg til Fløgstads rop om sanselighet og det lystbetonte som bildene og kunsten også må oppfylle.

WESTERN:

Fordummmende amerikansk kulturindustri, eller ...?

De samme scenene og miljøene som dukker opp i western etter western: Svingdørene i saloonen åpnes og en fremmed går sakte til baren. Han bestiller whisky og stirrer uten å blunke rett inn i øynene på den mannen han nå har vært på sporet av i all evighet. Folkemengden trekker seg unna til sikker avstand. Saloonslagsnålet. Den ensomme rytter som rir inn i den røde solnedgangen.

Pistolen er hans eneste virkelige venn. Det godes seier over det onde. Hvem kjenner seg ikke igjen i ungdommens filmland — Sentimentalt vas og humbug? «Nei» — kommer det kontant fra to av styret i Filmklubben — i hvertfall ikke bare. De som svarer er Øyvind Arntsen som studerer historie og er veteran innafor filmklubbssammenheng og Per Ekse som for tida er sivilarbeider på museet.

— Western er verdens største filmgenre — og så skulle vi ikke ta den alvorlig? sier Øyvind.

Det var vi nå faktisk ikke klar over, men uansett: Hva vil dere oppnå med å vise western i Filmklubbssammenheng? Et ledende spørsmål: er det uttrykk for noen egentlig linje fra deres side?

— Ja, det er klart. La det være sagt at vi forutsetter at medlemmene er filminteressert. Det vil si at vi ikke viser film for folk som bare slenger innom og bruker Filmklubben som et hendig alternativ en gang i blant.

Det lyder noe eksklusivt?

— Nei, det betyr at vi tar publikum alvorlig. Vi legger opp programmet som en helhet. For å få noe mer ut av filmene enn det man kan lese direkte ut av hver enkelt, er det nødvendig å se flere filmer i sammenheng og selvfølgelig helst diskutere dem etterpå. Da forholder man seg seriøst til mediet.

Og helheten dette semestret er altså hovedsaklig westerngenren. Hvorfor det?

— Bare det at western er verdens største filmgenre er enestående i seg selv, og dermed grunn til å ta den alvorlig. Dessuten er ikke genren så entydig enkel som de fleste vil ha det til.

Men er det ikke nettopp det den er? Et skjønnsomt utvalg av venstresidas vokabular om western og andre kulturindustriprogrammer som fordummer, banaliserer, høyrevridder, diskriminerende, passifiserende....er da klar tale?

— En typisk nedlatende og moraliserende holdning som er uhyre utbredt blant melomlagsfolk og venstresida spesielt. Det er i alle fall ganske sterke ord på alle de millionene som har vært tiltrukket av genren siden den oppstod i begynnelsen av 1900-tallet.

Det siste kan vi umiddelbart være enig i: at det er på tide å ta westernfilmene alvorlig. Bare da kan vi forsøke å forstå hva det er som fenger publikum. Men det vi reagerte på, er når f.eks. Kjartan Fløgstad snakker om western og kriminalfilmens frigjørende muligheter. Vi tror m.a.o. ikke at genren i hovedsak peker framover.

— Dere har naturligvis rett i at western på mange måter fungerer som en samfunnsbevarende faktor, sier Per ettertenksomt. Historisk sett har genrens oppgave vært å fast-

GREAT TRAIN ROBBERY

ational cer- when- ct we he su- ever cted in enuine carious st, and been es of will in- is great

and highly tragi- tainly make a de- ever shown. I consider this film perior of any mov- made. It has bee- faithful imitatio- "Hold Ups" mad- outlaw bands. I only recently th- shocked by see- the frontier and- crease the popul- HEADLINER

FULLY TED FIVE RT.

LENGTH, 710 FEET. PRICE, \$11. CODE WORD, VACCUBAN.

Edison Kinetoscope, \$115.00. Edison Universal Kinetoscope, \$75.00. MAIN OFFICE and FACTORY, Orange, N. J. MANUFACTURING CO., NEW YORK OFFICE: 83 Chambers St. UNITED KINGDOM: 52 Gray's Inn Road, Holborn, London, W.C.1, England. EUROPEAN OFFICE: 22 Rempart Saint George's, Brussels, Belgium.

holde — eller retttere sagt forøk på å gjenskape troen på den amerikanske drømmen og «The American way of life». Og bakgrunnen for dette var at det amerikanske samfunnet hadde tatt en ganske annen retning på begynnelsen av 1900-tallet, enn hva Benjamin Franklin hadde forespeilet på slutten av 1700-tallet. Og den andre sida?

— Det er bl.a. at den innholdsmessige utviklinga i mange westernfilmer henger sammen med interne amerikanske forhold.

F.eks. under McCarthytidens heksejakt på kommunister og radikale var det mange film- skapere som forsøkte å behandle kontroversielle temaer på allegorisk måte og gjennom former som ikke ble betraktet som mistenkelige — f.eks. westerngenren.

En ting til når du nevner Fløgstad. Det han gjør er bl.a. å peke på det typiske for genren, opptattheten av språket, av formen. I westernfilmen blir ofte formen det viktigste, en gammel historie fortalt på en ny måte. Uttalt politisk film eller litteratur har ofte vært preget av en nesten naiv tro på at det progressive innholdet alene skulle bære over bråttjøene og «ut til folket». Resultatet er ofte et vedlegg til partiprogrammet. Vi har her noe å lære av f.eks. krim eller westernfilmen.

Hvordan vil dere forklare westernfilmens historie og enorme popularitet?

— Det er umulig å gi noe

kort og greitt svar på det. Den kan i hvertfall ikke forstås uten at den også forklares ut fra fremveksten av filmgenrene i filmhistoria. Det knytta seg etterhvert så store økonomiske interesser til realiseringa av et filmprosjekt at produsentene ønsket seg en form for sikkerhet for at pengene ville komme i retur. Løsninga lå i industriell vareproduksjon. Studioene skapte filmgenrene med sine sett av fastlagte konvensjoner for handling og opptreden. Genrens konvensjoner sikret tilskueren/forbrukeren at filmen bød på den type underholdning vedkommende forventet. Publikumsopplutningen om de forskjellige genrene kunne så måles og genererubriseringen ble dermed også en måte for produsenten for å kunne avgjøre hvilke prosjekter som skulle realiseres.

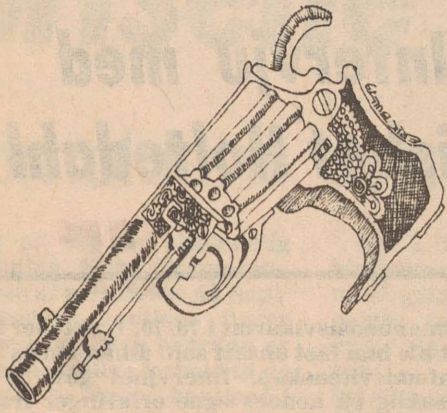
Men hva er det som gjør at publikum kommer igjen og igjen for å kunne se det samme ritualet utspille seg — variasjoner over ett tema kunne vi kanskje kalle det. Vi vet jo hele tida hva neste trekk i filmen er?

— Vi er ikke helt enig i det. Grunnmønsteret er nok det samme. Det har det jo forøvrig til felles med de fleste folkeeventyrene, med krim- og musicalgenrene, nemlig kampen mellom det gode og det onde, men det går ikke an å redusere det til bare det. Nettopp westerngenren viser

Fortsettelse neste side

FILM OG BILDEBRUK

TROMSØ FILMKLUBB

Hollywood og historien: Custer avmytologisert i «Little Big Man» med Richard Mulligan som generalen.

hvilke muligheter det ligger i å spille på en blanding av genrens konvensjoner og de mangfoldige innfallsvinklener som den historiske epoken i 1870-åra gir opphav til. På denne måten har det vært mulig for filmskaperen å skape sin egen personlige stil og allikevel være forholdsvis trygg på at hans filmer ikke ville føre til noen økonomisk ruin for produsentene.

Men generelt må populariteten også forklares ut fra at genren makter å gripe fatt i vesentlige drifter, fantasier og myter som publikum ikke får tilfredsstilt på annen måte.

Ja, og det er vel nettopp her Kjartan Fløgstad roper sitt varsko til venstresida. For som han sier det i en artikkel i tidsskriftet Basar: «Medan kommunistane snakka om økonomi og statistikk, organiserte fascistane heile den omverda av drifter og behov som under kapitalismen er isolert og reindyrka som kultur og alle slags former for underholdning».

Men over til publikumssida igjen – Hvem ønsker dere å nå ved å sette opp western i Filmklubben?

– Vi ønsker å nå folk som kanskje ikke er spesielt interessert i westernfilm for om mulig å gi den nye innfallsvinkler til å forstå hva westernfilm inneholder og står for, slik at de kanskje vil fatte interesse for den genren også. Vi ønsker å gi «western-fans» en mulighet til å vurdere sitt

forhold til genren, for å utdve eller revurdere sitt syn.

Har dere lykket i dette?

– Det er litt tidlig å oppsummere erfaringene fra Tromsø ennå, men Bergen hadde et lignende program i vår. Erfaringene derfra var at studentandelen sank. Studentene utgjør hovedparten av medlemsmassen, og de nådde heller ikke til andre deler av befolkninga. Etter vår mening så bekrefter dette bare at det dessverre er liten vilje til å problematisere sine egne fordommer mot enkelte typer film blant store deler av de som tradisjonelt utgjør medlemsmassen i filmklubbene.

Representerer det å ta opp westerngenren et brudd og noe nytt i filmklubbssammenheng?

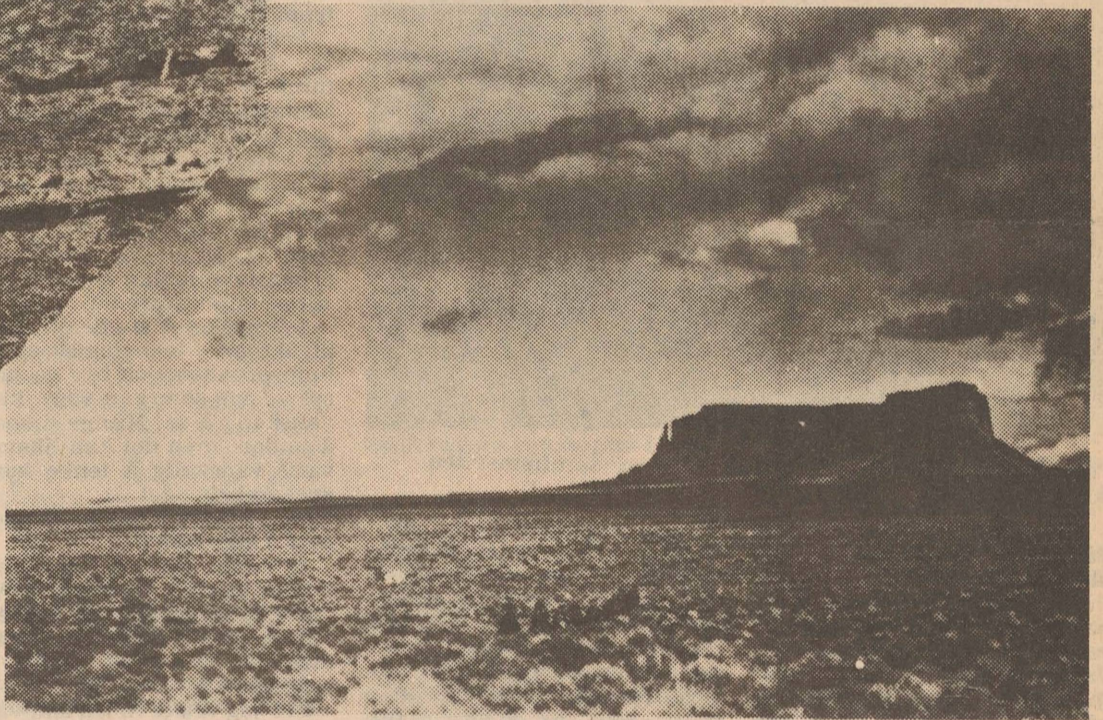
– Nei, det faller naturlig inn i de senere års filmprogram. Vi har tidligere tatt opp en rekke forskjellige «temaer», de fleste med vekt på politisk og samfunnskritisk film. Vi har flere slike filmer på programmet i år også, men det nye er at vi tar opp westernfilm i tillegg.

Vi ser ikke det som noe brudd, tvert i mot tror vi det er nødvendig for å forstå genreutviklinga i filmhistoria.

Til slutt, hva kan vi vente oss neste sesong?

– Det er ikke helt klart foreløpig, men det er forslag om å ta opp kriminalfilm og sovjetisk film til våren. Angst og revolt med andre ord.

VISER WESTERNS

– Men landet i den klassiske western åpner seg som et stort rom omkring mennesker på vei mot nye horisonter. John Ford's «Kavaleriets gule Bånd». (Gloria). Eller: Naturen som kulisser.

Ødemarkens ingenmannsland er den nesten abstrakte bakgrunn for de moderne westerns drama om anakronistiske og selvdestruktive antihelter. Robert Ryan i Sam Perckinpahs «Den vilde bande». (Warner).

FILM SOM SAMFUNNS- VITENSKAPLIG METODE

Intervju med
Lisbet Holtedahl

Film og bilder gir tilleggsforståelse i en samfunnsvitenskaplig analyse.

Når fatta du interesse for film/bildebruk?

Interessen ble fatta i forbindelse med et forskningsstipend jeg hadde i Niger i 1970. Under dette oppholdet tok jeg opp film om barns virksomhet i det sosiale miljø. Etter at jeg kom tilbake til Norge, ble materiale som forelå tatt opp til analyse på hovedfagssemi-

nar og i kvinnegruppesammenheng. Spørsmål som bler stilt var — Hvordan analysere/forstå kvinners stilling? Hvordan sammenligne kvinner i vesten med kvinner i den 3. verden/islamske samfunn? Dette viste seg senere å bli film — hvor hentet du ideen fra?

Ideen til å lage film om

I forbindelse med tema film og bildebruk har vi gjort et intervju med amanuensis Lisbeth Holtedahl fra Institutt for Samfunnsvitenskap. Litt om hennes bakgrunn: Hun tok hovedfag i 72/73 — arbeidet som konservator i 74 — som stipendiat i tidsrommet 75-78, og hadde

et amanuensisvikariat i 78/79. 1. oktober i høst ble hun fast ansatt som amanuensis i samfunnsvitenskap. Intervjuet går hovedsaklig på hennes egne erfaringer fra film og billedbruk, og hvordan hun ser på film/bilder brukt i samfunnsvitenskapelig analyse.

dette sprang ut fra kvinnepolitisk arbeid. Målet var gjennom sammenligning å få frem måter å forstå kvinner i forhold til samfunn, f.eks. gjennom å klargjøre hvilke belastninger kvinner er utsatt for i motsetning til menn — og omvendt.

Jeg mente selv å ha hentet noe ut av den læringsprosessen som konfrontasjonen med Afrika/afrikanske samfunn hadde gitt. Sentrale spørsmål ble: Hva var kvinneundertrykkende? Hva var nødvendig å gjøre?

Når starta du arbeidet med filmen, og hvordan gikk du fram under arbeidet?

Arbeidet med filmen starta i 72. Jeg møtte to svenske filmfolk som jeg inngikk i samarbeid med, et samarbeid som forøvrig skulle vise seg å bli både lærerrikt og slitsomt. Vi planla samarbeid om perspektivbruk. Den norske delen av filmen ble tatt opp her i Tromsø. Målet var å få fram ei sammenlikning av afrikanske og norske forhold.

Jeg ønsket å si noe om hva ufruktbar teknologisk/samfunnsorganisasjon byr på hos oss — noe som kan være like vanskelig å se. Mange mener å se den, men det kan likevel være vanskelig å tenke konkret omkring det.

Hvor lang tid pågikk arbeidet med å lage film?

Arbeidet med å lage film strakk seg fra 72 til 75-76. Vi visste på forhånd at jobben var krevende. Det viste seg at idealene ikke var mulig å realisere.

Før jeg reiste til Afrika, var jeg opptatt av formidling/barrierer evt. Jeg så gjennom en god del filmer om andre

samfunn. Etter min mening formidler de ikke noe tilbake til Norge i form av innsikt. Det karakteristiske ser ut til å være at «god historie» = «god film».

Drømmen var å gjere bruk av noe som var «sparsommelig» — f.eks. ved å kontrastere bilder, og dermed ha større muligheter til å få fram det en ønsket. I dag er vi klar over hvor vi ikke har lykker. Filmen har likevel skapt debatt, og de største «opprørene» har kommet i kvinneforeninger etc. Reaksjoner har kommet fordi vi «snudde på flisa» ved å gi en karakteristikk av det negative i Norge og det positive i andre land.

Vi har vært inne på ulike sider ved de erfaringene du har fra arbeid med film-/bilder — Hvordan mener du film/bilder kan brukes innen samfunnsvitenskapen?

Som samfunnsviter ser jeg det som en oppgave å kunne klarlegge viktige sider ved ulike samfunnsforhold. Vi påberoper oss å vite noe om hvordan forskjellige kategorier mennesker i samfunn tenker, samtidig som det forutsettes at vi kan formidle våre analyser til andre.

Hvorfor så bruke film med instituttet i denne sammenheng? Arbeid med film forutsetter og krever analytisk innsikt. Det er snakk om å lage et budskap og samtidig være bevisst hva som gjøres på alle trinn i analysen. Det vil også kunne stilles spørsmål om hvordan en har forsøkt å forklare de ting som er tatt opp. Til sammenligning er det jo det samme som skjer ved oppgaveskriving.

Du nevner oppgaveskriving — kan du si litt mer om hvordan du vurderer film i forhold til oppgaveskriving — byr filmbruk på noen «fordeler»?

Jeg mener selv at film gir tilleggsforståelse. Denne tilleggsforståelsen gjelder både for den som lager den, og ande som har glede av den. Det krever «er av begge parter, noe som medfører at en lærer ting som samfunnsvitenskapelig.

Jeg må få presisere at det forutsetter at en er bevisst hvem en lager film for. Det er derfor nødvendig å tilegne seg et krysskulturelt perspektiv for å kunne formidle til ulike grupper i Norge. Dette er også en fordel for å kunne jobbe samfunnsvitenskapelig.

Har du konkrete planer om å sette igang med bruk av film/bilder?

Jeg har planer om å sette igang med en del arbeider neste år. Planen er å få kjønnsrolleseminaret med i en analyse av jenter-gutter, med vekt på jenter, og se på hva som skjer når de går ut av skolen. Etter min mening vil arbeidet også kunne sees på som et bidrag til metodeundervisninga.

Jeg har tenkt å dele oppgaven, ved f.eks. innsamling av bilder. Det er nødvendig å få oversikt over hvilke krefter/ressurser som foreligger. I alle tilfelle blir det bruk for hjelp utenfra.

Til slutt kan jeg ta med at jeg mener det er nødvendig å bryte med mystifiseringen omkring det tekniske. Det kan en gjøre ved at f.eks. studentene selv gjør bruk, av filmstyr.

OVERGANGER — OVERGANGER — OVERGANGER

Sør-Afrika — modernisert

Overgang fra side 5

i de «europiske» områdene, og de har bare tillatelse til å bo der så lenge de hvite har bruk for deres arbeidskraft. De arbeidsløse, kvinner og barn er henvist til å bo i de såkalte bantustans som utgjør ca. 13 % av det totale landarealet.

Her skal 70 % av befolkningen bo i 10 «selvstendige» stater, dvs. i endeløse områder av blikkslum uten muligheter til å livnære seg sjøl. For å gjennomføre denne politikken regner en med å måtte flytte mer enn 10 millioner mennesker i de nærmeste 20-30 år. Over 2 millioner afrikanere er allerede

«resettled» (les: tvangsflyttet).

PASSLOVENE

Nøkkelen til å opprettholde kontrollen i dette systemet er passet. Enhver afrikaner er pliktig til alltid å gå med gyldig pass. Har han ikke det, blir han ansett som kriminell. Siden 1950 er 12 millioner arrestert for overtredelse av passloven, og det sier seg sjøl hvilket enormt kontroll- og voldsapparat som må holdes i gang bare for å kontrollere dette.

Det er klart at forsøket på total svart/hvit boligisolasjon ikke bare er enda en måte å synliggjøre et raseskille på,

for det er innlysende at den svarte befolkningen vil utgjøre en større politisk trussel om de bor integrert i de hvite områdene enn om de bor i områder med liten eller ingen økonomisk aktivitet.

Men: samtidig trenger kapitalerne sikker tilgang på billig arbeidskraft. For å løse denne motsetninga har nasjonalistregjeringa nå opprettet nye industristeder i ytterkantene av de hvite områdene, nær bantustans.

Det ser altså ikke ut til at afrikanerne foretrekker å bo i «sine» landområder. I den grad det er mulig, samler seg i såkalte squattercamps, dvs. i slumområder av papp, blikk og plankebiter rundt byene. Det mest kjente eksemplet er Crossroads som ligger i utkanten av Cape Town. På tross av de umen-

neskelige boforholdene, er dette likevel den eneste muligheten til et tilnærmet sosialt liv — ved at ektefeller og barn kan bo sammen. I Bantustans er kontakten begrenset til et besøk en gang årlig når mannens arbeidskontrakt skal fornyes.

CROSSROADS: UTTRYKK FOR ORGANISERT MOTSTAND

Crossroads er uttrykk for protest. Utallige ganger har innbyggerne vært utsatt for politi- og opprensingsaksjoner. For bare de færreste i Crossroads («kvalifiserer») til å bo der. Offisielt ses de på som utlendinger, og bare de som arbeider i Cape Town har midlertid oppholdstillatelse, noe som betyr at de fleste kvinner og barn pluss en del menn oppholder seg ulovlig der — i følge regjeringas bestemmelser. For å verne seg mot stadige arrestasjoner og

raids har innbyggerne organisert vakthold. Videre har de bygd opp et samfunn med to skoler og en mengde kirker. Hygien og helsetilstanden er langt bedre enn de fleste andre camps, noe som viser seg ved lite feil- og underernæring blant barna. I tillegg er kriminaliteten svært lav. Myndighetenes dilemma er at det på den ene siden er uhyre vanskelig å ta et endelig oppgjør med Crossroads, dvs. jevne den med jorda på grunn av den sterke internasjonale støtten. På den andre siden er det lite trolig at regjeringa vil tolerere bosettinga på lengre sikt — til det er den for truende mot selve apartheidideologien, ved at svart arbeidskraft blir reproduert i hvite områder. Derfor er Crossroads noe mer enn et slumområde. Crossroads er et symbol på den afrikanske arbeiderklassens kamp mot apartheidregimet.

Stor variasjon på kantine- prisene i Tromsø

Forholdsvis dyrt hos Samskipnaden

Det er vel en alminnelig oppfatning blant Tromsøstudentene at prisnivået på Samskipnaden kantiner ligger ganske høyt. Men hvordan er prisene egentlig i forhold til de vi finner på andre kantiner i Tromsø?

For å finne ut av dette har Studentavisa foretatt en sammenligning av det du må betale for en del utvalgte varer på følgende fire kantiner:

Samskipnaden
Brennbygget og kantine på

Lærerskolen, Regionsykehuset og Fylkesbygget.

Tabellen til høyre viser hvilke priser vi kom fram til:

	Samskipnaden	Lærerskolen	Regionsykehuset	Fylkesbygget	Samskipn. i Oslo
1 Kopp kaffe	1,75	2,-	1,-	0,75	2,-
1 Wienerbrød	2,75	2,-	1,50	1,-	-
1/2 Rundstykke m/ost	2,-	2,50	1,50	1,50	3,-
1/2 Rundstykke m/skinke	3,25	3,50	2,-	2,-	-
1 Sm.brød m/skinke	4,50	3,75	3,-	-	6,-
1 Brus	3,50	4,-	2,-	-	-
Totalt	17,75	17,75	11,-	-	-

Kantina på Lærerskolen ligger som vi ser omtrent på samme nivå som Samskipnaden. Det er en del forskjeller i prisene på de enkelte varene, men når vi slår sammen prisen for de produktene Studentavisa har valgt ut, får vi nøyaktig den samme sluttsammen. Videre går det fram av tallene at Regionsykehusets kantine og kantina på Fylkesbygget ligger vesentlig under prisnivået på studentkantinerne. Summen for de utvalgte varene blir kr. 11,- på kantina på Sykehuset.

Hva skyldes prisforskjellene?
Hva er det som ligger bak såvidt store prisvariasjoner som disse tallene avdekker? Er det Samskipnaden som driver dårlig, høster store fortjenester til subsidiering av den øvrige drifta eller skyldes forskjellene andre forhold?

Etter Studentavisas mening ligger hovudårsaken i de store prisvariasjonene i svært ulike driftsvilkår. Vi skal kort se litt på dette for de tre eksterne kantiner før vi går nærmere inn på drifta hos Samskipnaden.

Kantina på Lærerskolen:

Denne drives på privat basis av en enkeltperson. Lokaler, strøm og større kjøkkenutstyr dekkes av skolen. Service o.l. må vedkommende holde sjøl, og skolen gir heller ikke noe til drifta forøvrig. Alle bakervarer lager hun som driver kantina sjøl. Studentavisas utsendte fikk smake på en del av varene og det er ingen tvil, hjemmebakke smaker bedre enn de bakeriproduserte varene som serveres hos Samskipnaden!

Regionsykehusets kantine:

Lokaler, strøm og utstyr økes av sykehuset. Utsalgsprisene på varene fastsettes med utgangspunkt i satsene for kostgodtgjørelse i tariffavtalene for de ansatte på sykehuset. Forskjellen mellom ut-

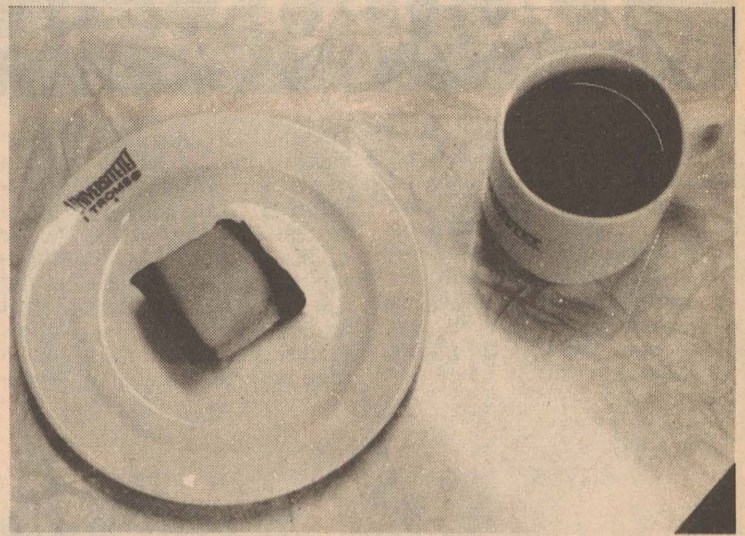
salgspriser og utgiftene til råvarer og lønn til betjening dekkes av fylkeskommunen. Hvor mye denne subsidieringa utgjør pr. år har det ikke vært mulig for studentavisa å få greie på nøyaktig, men ifølge økonomisjefen på sykehuset dekker utsalgsprisene utgiftene til råvarer og en del av lønnsutgiftene.

Kantina på Fylkesbygget:

Her er det i likhet med på lærerskolen kantinedrift på privat basis og med hjemmebakke varer, men med et temmelig begrenset utvalg. Forskjellen er at vedkommende som driver kantina i tillegg til det hun tjener på selve drifta, lønnes i halv stilling i lønnsstrinn 14 av fylkeskommunen. Dette betyr naturligvis at prisene kan holdes på et svært lavt nivå. Prisene fastsettes forøvrig i et kantineutvalg der det også sitter representanter for de ansatte i Fylkesbygget.

Samskipnaden:

Studentavisa har hatt en prat med økonomisjef Viggo Bøe i Samskipnaden om hvilke driftsvilkår kantinerne er underlagt. Han forteller at kantinedrifta utgjør en egen avdeling i Samskipnaden. Salgsinntektene skal dekke lønntil råvarer og lønn til betjening i tillegg til at de skal dekke sin andel av Samskip-

Denne kaka kalles for ei «snelle» Den koster kr. 1,60 på Nøstmyrs bakeri. På Brennbygget får du den for kr. 5,-. Prisen står kanskje i stil med kaloriinnholdet, men.....

Hvordan senke prisene?

Det synes helt klart at de store prisforskjellene vi finner i første rekke skyldes ulike ordninger når det gjelder avlønning av kantinepersonalet. På de kantinerne der en stor del av salgsinntektene går til dekking av lønn til personalet er det opplagt at en blir tvunget til å legge seg på et høyere prisnivå enn på de kantinerne der lønn til betjening finansieres via andre kanaler.

nadens administrative kostnader. Transportutgiftene til Samskipnaden belastes dessuten i det vesentligste kantineavdelinga og utgjør i og med de mange små og spredte enhetene en ikke ubetydelig utgiftspost. Lokaler, renhold og strøm dekkes av universitetet. Dette gjelder også kjøkkenutstyr og servise, men her er støtten begrenset til en bestemt sum pr. år. Når det gjelder forholdet mellom de enkelte driftsutgiftene, sier Bøe at det er personalkostnadene som representerer den langt største posten. Lønn og sosiale utgifter til betjening på kantinerne legger beslag på opp mot 50 % av de totale salgsinntektene. Bøe forteller videre at Samskipnaden salg av kantine tjenester til diverse arrangementer gir et vesentlig tilskudd til drifta. Uten denne arrangementsomsetninga er det mulig at kantineprisene ville ligget enda et hakk høyere enn de gjør i dag.

På Studentavisas spørsmål om ikke lavere kantinepriser vil føre til en vesentlig økning i omsetninga, svarer Bøe at han ikke har noen tro på en slik mekanisme. Han begrunner dette standpunkt med at Samskipnaden varer er blitt relativt billigere over tid i forhold til maten som serveres på andre spisesteder i Tromsø uten at dette har ført til noen tilsvarende økning i Samskipnaden omsetning.

Etter Studentavisas mening er det urimelig at studenter som lever på lån skal være nødt til å betale opp til 60 % mer for kantinekosten enn folk som arbeider i offentlige etater og institusjoner, med til dels meget høy lønn. Senking av prisene ved fortsatt Samskipnadsdrift innafor de økonomiske rammene som gjelder i dag, vil imidlertid bare føre til forverring når det gjelder andre sider ved studentenes velferdstilbud. Drifta av kantinerne må derfor omorganiseres. Hvordan dette skal gjøres må tas opp til grundig diskusjon i studentorganene, en diskusjon der også NTL på universitetet må trekkes inn i bildet. (Kantinerne er jo også bedriftskantiner for de ansatte på universitetet) En løsning kan være et opplegg med Statens Kantiner, en annen kantinedrift i universitetets regi. På kort sikt bør kravet være at universitetet bidrar til å dekke en del av lønna til de som jobber på kantinerne, på linje med ordninga på Regionsykehuset og Fylkesbygget. En slik ordning vil, som denne artikkelen har vist, kunne føre til en vesentlig reduksjon i kantineprisene.

Middagsmaten ikke så dyr, men smaken kunne vært bedre —

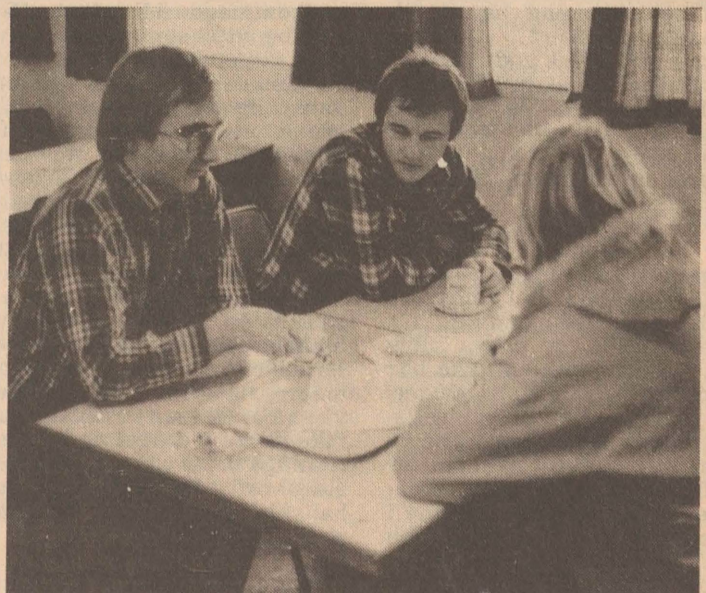
Studentavisa tok seg en tur bort på kantina i Teoribygget forleden midt i travleste middagstida. Medisinerstudentene var ikke så lette å få i tale, men til slutt fant vi da noen som var villige til å snakke med oss om forholdene på kantina.

Ronald Nikolaysen, Lars Vatten, Trond Jensen og Helen Hegg er alle i full gang med det siste året på medisinerstudiet. De fleste av dem spiser middag på kantina hver dag så det er med solid erfaring som kantineslittere de uttaler seg.

På vårt spørsmål om hva de

synes om maten, svarer de at prisene på varmmaten etter deres mening ikke ligger på et spesielt høyt nivå, men at kvaliteten ofte er så som så. Det brukes for mye fett under tillaginga og maten serveres i tillegg ofte med ei stor øse smeltet fett eller saus. Videre synes de at potetene er dårlige og uten smak. Utvalget er preget av repriser, og man har lett for å gå lei. Men, sier de fire, dette er vel egentlig klagemål som kan rettes mot kafémat generelt. Alt i alt er middagsmaten som serveres på Samskipnaden kantiner ikke dårligere enn den man får kjøpt på kaféene i byen.

Studentavisas utsendte spurte også om synspunkter på kaldmaten og fikk til svar at den er for dyr. De høye prisene fører til at folk kjøper slik mat og i stedet tar med seg egen matpakke. At medisinerstudentene av og til «sniker seg til» å spise smørbrød o.l. til «lavpris» på sykehuskantina, gjør antagelig også sitt til at få fristes av Samskipnaden vesentlig dyrere tilbud. (Studentene har egentlig ikke anledning til å spise på sykehuset kantine, men et slikt forbud er selvfølgelig umulig å kontrollere fullt ut i praksis).

Lars Vatten (t.v.) og Trond Jensen var ikke helt fornøyd med kvaliteten på Samskipnaden middager.

Møte i historisk klubb 31/10:

Demokrati og sivil ulydighet

Til møtet var det invitert et panel bestående av filosof Jon Helleenes, historiker Edvard Bull, rettsviter Jan Helgesen, redaktør Reidar Nilsen og lederen for Alta-aksjonen Håkon Henriksen. Bakgrunnen for møtet var Alta-aksjonen. Helleenes definerte sivil ulydighet som ei midlertidig tids-grensa avvisning av bestemte

felte i den statlige styring. Han så sivil ulydighet ut fra begrepene illegalitet og legitimitet. Sivil ulydighet er overtredelse av lovverkets regler og som sådant illegalt. Imidlertid ser Helleenes det mulig å legitimere sivil ulydighet ut fra demokratiske prinsipper. Han skiller mellom to likeverdige sider av begrepet demo-

krati. På den ene side de demokratiske prinsipper som er nedfelt i grunnloven (parlamentarisme), og på den andre siden borgernes demokratiske liberale rettigheter. Hvis det oppstår interessenmotsetninger mellom disse ved at lovverket ikke ivaretar borgernes interesser, kan ikke staten kreve borgernes lojalitet. I slike tilfeller vil sivil ulydighet være legitimt ut fra demokratiske prinsipper.

Han skisserte forskjellige former for sivilulydighet.

— Sivil ulydighet som har til hensikt å tvinge igjennom omgjøring av statlige vedtak, (eks. Alta-aksjonen)

— Hvis man er uenig i vedtak og vil gjøre offentligheten oppmerksom på det, (eks. trafikkaksjoner).

— Hvis det etablerte informasjonssystem holder tilbake opplysninger som angår liv eller død for mennesker, (eks. kjernekraftaksjoner).

Helleenes konkluderte med at sivil ulydighet er legitimt. Det er ikke en trussel mot demokratiet, men tvert i mot en måte å imøtegå de krefter som truer demokratiet.

Helleenes' synspunkter ble bestyrket både av Helgesen og Bull. Helgesen fant det også naturlig å skille mellom de rettslige og ikke-rettslige aspektene ved sivil ulydighet. Han stadfestet at Alta-aksjonen var rettsstridig. Han så imidlertid også en demokratisk mangel ved lovverket hvis det ikke gir mulighet for folk til å uttrykke sine interesser gjennom det.

Ut fra dette forsvarte han sivil ulydighet som aksjonsform. Bull kompletterte likeledes Helleenes' synspunkter ved å gi en rekke historiske eksempler på hvordan sivil ulydighet er blitt benyttet som politisk virkemiddel av brede folkelige aksjoner som gikk

Av Jorunn Sleipnes

imot politikk ført av Regjering og Storting. Mange av de demokratiske prinsipper og sosiale goder, som er naturlig del av vår hverdag, har en slik bakgrunn før de til slutt ble lovformelig vedtatt. Eksempler er 8-timersdagen, Landbrukssamvirke og Melkesentralen. Arbeiderbevegelsen i mellomkrigstida øenyttet seg også systematisk av utenomparlamentariske aksjonsformer for sine politiske målsettinger. Reidar Nilsen var sterkt uenig i disse synspunkter, men ble stående nok så alene. Han karakteriserte sivil ulydighet som «å gå langs avgrunnen med fare for å miste demokratiet ut for kanten», og som sådant livsfarlig for demokratiet. Håkon Henriksen hadde siste innlegg. Han ga en historisk oversikt over hendelsesforløpet i Alta-saken som endte med at «nærdemokratiet» vant en foreløpig seier over «fjerdemokratiet».

I debatten som fulgte var det særlig Reidar Nilsen som var i fokus som en av de få motstanderne av sivil ulydighet som var på møtet. Det var forøvrig et meget stort oppmøte av interesserte.

Sivil ulydighet sommeren '79. Bildet er fra et allmøte i Detsika.

Trim:

Uorganisert kontra organisert utøving

Av Øyvind Pettersen

Hvilke tilbud har de som driver uorganisert utøving? Om vinteren er lysløypa oppe nesten hele dagen dvs. til kl. 23. For de som liker skøyter finns det baner på Templar-neimen som ligger like ved Øvre Breivang. På Alfheim er det også skøytebane i tillegg til svømmehall og gymsal. Ellers er jogging, fotball og bordtennis populære trimalternativ for studenter som driver med uorganisert utøving.

Hvordan utnytter studentene disse tilbudene? Inntrykket er at løping og ski er meget populært. Lysløypa ligger strategisk godt plassert til atudentbyene, og sikkert en årsak til at mange studenter benytter den ofte. Ellers er inntrykket at skøyter ikke er så særlig populært blant studentene.

Når det gjelder mulighetene for de studenter som driver organisert utøving er også tilbudene mange. Det finns fire fotballag i byen nemlig TIL, Skarp, TUIL og Fløya. Selv om Tromsø fotballen ikke har nådd opp mot de store høyder, er det en populær idrettsgren blant studentene. For de som spiller aktiv håndball er THK og TIL de to alternativene. To skiklubber finns i byen nemlig Tromsø Skiklubb og TUIL. Skisporten er på vei oppover og flere og flere melder seg inn i de to klubbene. Det finns en skøyteklubb i byen, og det er Tromsø Skøyteklubb. Ellers finns det blant annet sykkel-, bordtennis- og volleyballklubber.

De studentene som driver organisert utøving har som regel vært aktive før de kom til universitetet. På grunn av at de vil drive med konkurranseidrett, søker de som regel kontakt med klubber utenom TSI som vesentlig går inn for å styrke mosjonsidretten.

HVLKE TILBUD FINNS PÅ STUDENTBYENE OG INSTITUTTENE?

Når det gjelder Breivika og Øvre-Breivang finns ingen trimrom. For Prestvanns vedkommende blir et tørkerom benyttet som trimrom av noen få personer. Det finns et bordtennisbord, men det er vanskelig å få plassert det på grunn av plassmangel. På Storskogåsen finns det et kombinert oppholdsrom/trimrom og der er det anledning til å spille bordtennis. Dette skulle understreke at det er sparsomt med trimtilbud på studentheimene. Derfor bør det stilles krav blant studentene om å få disse forholdene utbedret i allfall på lengre sikt. En tanke kunne være å organisere trimlag. Da ville kanskje kravet om bedre treningstilbud vinne gjennomslagskraft. Et trimlag ville kanskje styrke det sosiale miljøet blant studentene.

For instituttets vedkommende er det bare IMR-bygget i Breivika som har trimrom. Men til gjengjeld godt utstyrt. Der finns det et bordtennisbord, en romaskin, ribbevegg og vekter.

MALET VED TRENINGA (TRIMMINGA)

Det finns forskjellige målsetninger blant de som trener. For de som driver aktivt er konkurransemomentet eller det å være best mulig som er den primære målsetninga, enten man konkurrerer med seg selv eller andre. Ved å være tilsluttet idrettslag vil man stadig få

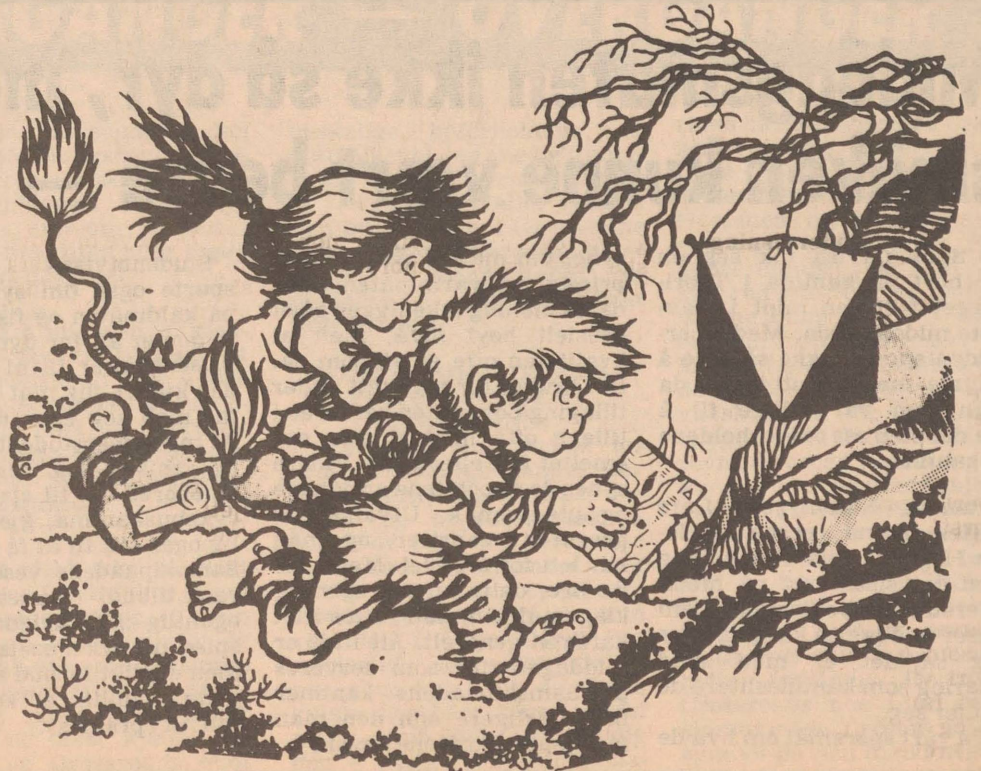
nye bekjenskaper, og nye og verdifulle impulser hentes.

«Mosjonistene» derimot har andre primære målsetninger ved treninga. Faktorer som økt overskudd og konsentrasjonsevne er vesentlige. Fysisk god form bedrer også den psykiske velvære og virker dessuten avstressende.

Noen studenter synes imidlertid de ikke har nok tid til

trening. Kombinasjonen av faglig, politisk og idrettslig aktivitet pluss eventuell familieliv virker kanskje vanskelig å få til. Spørsmålet er om ikke et par tre timer trim i uka øker og effektiviserer annen aktivitet. Andre derimot blir sliten bare av tanken på trening. Det er bare å komme i gang som er problemet.

GOD TRIM

PUNK:

Botemiddel mot mimring og nostalgi

Av Rune Hagen

The '80 are here I know 'cause I'm stering right at 'em...
Take off your headpones / Hear what's going on,
Yoy can't live in a time zone / You got to move on...
It's all in the music / It's all in your brain, You,ve used all the old licks
/ Now it's all gotta change...
Change your attitude!

(Ray Davies fra The Kinks)

For omtrent tre år siden ble det utgitt ei plate i England som kom til å få stor betydning for rockemusikkens videre utvikling. Plata het «Anarchy in the UK», innspilt av fire ungdommer som kalte seg The Sex Pistols. Musikken var spontan, aggressiv og enkel. Teksten var klar provokatorisk og politisk.

I løpet av 1970 åra hadde rockmusikken degenert. Den var blitt mer og mer dekadent og enormt passiviserende og sløvende (Deep Purple, Yes, Pink Floyd, Queen osv.) De store idoler på denne tida uttrykte klare reaksjonære og rasistiske politiske holdninger både i tekster og uttalelser (f.eks. Eric Clapton, David Bowie m.f.). I England var store deler av arbeiderklasseungdommen i ferd med å slutte opp om rasistiske og fascistiske bevegelser som f.eks. National Front. Utviklinga var deprimerende. Rocken var enten blitt svært kommersiell og apolitisk eller så var den direkte reaksjonær.

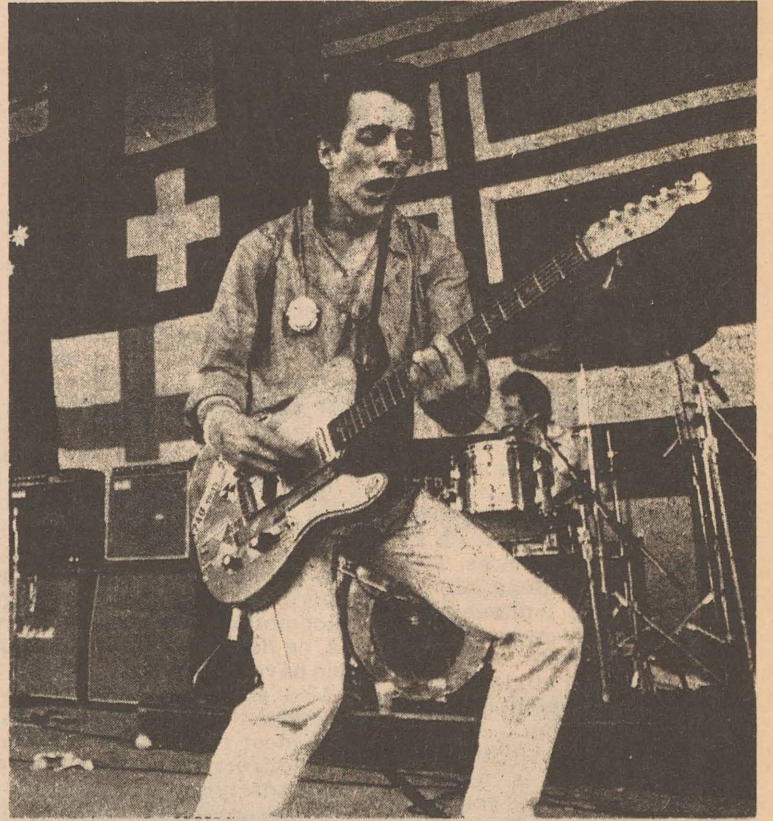
Den progressive ungdommen fra 60- og begynnelsen av 70-åra orienterte seg i retning av dekadent rock, eller man

fant seg til rette i den ofte så tilbakeskuende visekulturen. Chuck Berry, Jerry Lee Lewis, Rolling Stones, Kinks, Animals m.fl. var plutselig for disse blitt en historisk parentes. Her i norden skulle det være folkets kultur med gammeldans, feleknicking og nasjonalistisk-reaksjonær visesang. De som fortsatt ikke kunne finne sine politiske uttrykksformer i visesangen, gav helt opp sammenhengen mellom musikk og politikk og flyktet inn i den mystiske, religiøse jazz-rocken a la John Mc Laughlin. Noen lot seg vel også oppluke av den famstommende disco-feberen.

The Sex Pistols og det som etter hvert ble den såkalte punkrocken reddet og utviklet rocken i progressiv retning. Rocken var tilbake der den hører hjemme: På gata, i klubblokalet som en uttrykksform for samfunnsopprør. Samtidig var punken forskjellig fra all tidligere rock. I motsetning til tidligere er sammenhengen mellom enkel og åpen musikk og politikk det sentrale i punken. De punkgruppene som idag synger om

biler, piker, vin, lykkelig og ulykkelig kjærlighet — altså de søtsuppetekstene vi kjenner så godt fra 50 og 60 tallets rock — utgjør klare unntak. Punkrocken kjennetegnes idag først og fremst gjennom provokatorisk underholdning der rocken benyttes som et velegnet medium for politiske meninger. Analyse, debatt, kamp og forandring konstituerer den politiske punkrocken.

Innenfor den sosiale punkbevegelsen i England er politikk ikke lengre ensbetydende med kjedelighet — punken gjør politikk skøy. «Røvjakta blir heretter aldri den samme» uttalte en finere adelsmann etter at en del punkband hadde dannet bevegelsen «Rock against Bloodsport». I enda større omfang har engelsk ungdom gruppert seg rundt bevegelser som «Rock against Racism» og «Rock against sexism». Den seineste utviklinga innen punkrocken styrker denne tendensen: Grupper som Gang of Four, UK Subs, Ruts, Mekons m.fl. er alle band som kan bidra til at punken fun-

Joe Strummer i punkgruppa CLASH.

gerer til å radikaliserer og politisere ungdomskulturen. Tekstene er klart progressive, perspektivrettet, ikke lengre kvinneundertrykkende og discofilig.

Fordomsfulle 25-30 åringer som henter sin oppfatning av punken fra borgerlige massemedia — «de kan ikke spille», «suspekt politisk», «et mote-fenomen» osv. — burde ta seg tid til å lytte, danse og slå seg løs til grupper som Clash, Sham '69, Stiff Little Fingers, Public Image osv. De vil snart oppdage at oppfatninga av

punken nettopp er basert på fordommer. Rett nok er ikke punken entydig, men som musikalsk uttrykksform er den bedre både politisk og musikalsk enn all tidligere rock.

Punken er et oppgjør mot gammelmannsveldet innenfor rocken. Antiheltene Honny Rotten (Public Image og Sex Pistols), Joe Strummer (Clash) og Jim Pursey (Sham '69) vil utvilsomt komme til å sette sitt preg på rocken i 1980 åra — og det lover godt.

— Change your attitude!

KUL i Trondheim oppløst

Kommunistisk Universitetslag i Trondheim vedtar på sitt ekstraordinære semester møte enstemmig å nedlegge lagets virksomhet.

I tråd med at KUL fremstiller «marxismens almenne sannheter» som en konkret kommunistisk politikk, har erobringen av «nye» politiske analyser blitt viktigere enn å omsette den kommunistiske teorien i en konkret kommunistisk politikk. Studiearbeidet er lagt opp som omfattende studier av marxismen-leninismens klassikere, uten tilknytning til våre aktuelle oppgaver. Det er nødvendig å bryte med en slik småborgerlig og intellektuell studiestil til fordel for studier som utgår fra våre aktuelle oppgaver og forklarer kjernen i de marxistiske-leninistiske verkene samtidig som en utvikler den kommunistiske politikken. Marxismens teori må forenes med kommunistisk politikk.

Den manglende enhet mellom interne studier og kommunisters oppgaver i dag, har medført at viktige politiske diskusjoner i KA/KUL har fått en form som burde være fremmed for en kommunistisk organisasjon. I en situasjon

hvor kapitalismens krise legger et objektivt grunnlag for økt opplutning om kommunismen, er KA/KUL i ferd med å pulveriseres gjennom innbyrdes krangel og individualisme.

KULs manglende evne til å gripe inn i dagens klassekamp og utvikle den politiske kamp ved universitetene, gjør det nødvendig å utvikle nye former for organisering av kommunistisk arbeid. Vi utmeldte KUL-medlemmer tar derfor initiativ til å opprette en kommunistisk arbeidsgruppe i Trondheim, politisk uavhengig av klassekamparbeidspartier som AKP og SV.

Vi inviterer andre som innerst at det er nødvendig både med studier i marxismen-leninismen og å utvikle et kommunistisk alternativ som kan utbre forståelsen for kommunistisk teori og politikk, til å delta i diskusjoner omkring en slik arbeidsgruppes politiske plattform, oppgaver og oppbygging. En nøktern vurdering av vår tallmessig styrke, klassebasis og særlig politiske ressurser, tilsier at vi ikke blir et partibyggende forbund.

Trondheim 15. okt. 1979
Kommunistisk arbeidsgruppe

Læremiddel/Norskopplæringsaksjonen 1979 Aksjonsnemnda for språkleg rettferd i skulen:

Læremiddelfråsegn for dei høgare skulane

Til: Kyrkje- og undervisningsnemnda, Stortinget, Oslo 1
Til: Skuleleiinga

Læremiddel i høgare skuleslag finst ofte berre på framande språk. I norske læremiddel er språket ofte tungt, og det er nytta alt for mange unødvendige framandord. Resultatet kjenner vi alle: «Eksperter» språket er vanskeleg å forstå.

Vi som utdannar oss til «eksperter» ønskjer å ha eit språk som folk forstår. Eitt, og svært viktig verkemiddel, er at vi får læremiddel med enkelt og godt språk. Vi vil derfor kreve at skuleleiinga arbeider for å undervise på eit så lettforståeleg språk som mo-

geleg, og at dei utviklar norske faguttrykk og norsk faglitteratur.

Studentar som har eller vil bruke nynorsk, må få høve til å utvikle språket sitt, og då er nynorske læremiddel ein demokratisk rett. Mange vil ha plikt til å bruke nynorsk og bokmål i arbeidet sitt. Vi krev difor jamstilling mellom nynorsk og bokmål på universiteta og høgskular. Konkret krev vi at:

- Sentrale bøker kjem både på nynorsk og bokmål.
- Alle bøker til dei førebudne prøvene ved universiteta kjem i parallellutgåver.
- Av omsett faglitteratur skal halvparten vere på nynorsk.

— Den nye mållova må også omfatte universiteta og høgskulane, dvs. rundskriv, brosjyrar o.l. kjem både på nynorsk og bokmål. Eksamensoppgåvene skal komme på begge mål utan at studentane må spørre om det.

I framlegget til statsbudsjett for 1980 har regjeringa kome med framlegg om 16,5 mill. kr. til nynorske læremiddel i den videregående skulen. Vi står kravet frå elevane i desse skulane om minst 30 mill. for 1980. Det nå til om full språkleg jamstilling skal bli gjennomført innan skulestart 1981 slik Stortinget har bestemt.

Styret i Tromsø Mål-
undgom

Nye linjer i Samskipnadspolitikken?

Svar til Per Arnold Dyrkoren fra Fredrik Fagerlund og Harald Fagerli.

Per Arnold Dyrkoren hadde i forrige nr. av Studentavisa et innlegg om framtidig samskipnadspolitikk som vi synes det er nødvendig å knytte en del kommentarer til.

Dyrkorens konklusjoner er i grove trekk at de gamle linjene som har vært ført av studentene i Samskipnadsstyret er feilaktige, og at en ny politikk må eksponeres. Han mener at studentene nå må «engasjere seg i planlegging og framdrift av nye velferdstiltak». For dette «engasjementet» skal så studentrepresentantene i Samskipnadsstyret kunne heve lønn.

Dyrkorens forslag impliserer at studentrepresentantene ikke lengre bare skal velges til tillitsverv i Samskipnaden, men skal gjennom dette vervet styres inn i en administrativ, lønnet jobb. Dette innebærer at studentene skal drive administrativt arbeid ved siden av den allerede eksisterende administrasjonen. Dermed er vi etter vår mening langt inne i det pampesystemet som vi her i Tromsø har bekjempet siden Universitetet ble oppretta.

Vi vil få «studentrepresentanter» som fjerner seg langt fra det grunnplan de skal representere. Studentrepresentanter må i prinsippet forbli å være studenter, slik at en kommunikasjon kan opprettholdes.

Dyrkoren framfører to argumentasjoner for å underbygge sine ideer. For det første aksepterer han at kapasitetssituasjonen i Samskipnaden er så dårlig, at planlegging ikke kan gjøres. Hans forslag til løsning av dette «kapasitetsproblem» er at stu-

dentene må steppe inn og gjøre arbeidet. Men studentene har aldri vært mot å styrke den administrative kapasiteten, dersom dette kommer studentene til gode på et eller annet vis. En profesjonell administrasjon blir etter vår mening også billigere enn en lønnet studentadministrasjon på siden av den allerede eksisterende. Et annet spørsmål er om det virkelig er et kapasitetsspørsmål som hindrer Samskipnaden i å utføre nye velferdstiltak? Det er vel i større grad den politiske og økonomiske viljen det skorter på, og det kan ikke rettes på i den nåværende situasjon.

Ved siden av kapasitetssituasjonen bygger Dyrkoren sine ideer på en slags analyse av tidligere politikk i Samskipnadsstyret. Den historiske oppsummeringa hans er i heldigste fall svært forenklet, slik at han trekker sine konklusjoner på et heller spinkelt grunnlag. Vi skal ikke i detalj gå inn på de historiske feilskjærene, men bare kort nevne at det aldri har vært studentenes «altoverskyggende prinsipp» å forbedre velferden ved underskuddsbudsjett. Underskuddsbudsjettet har vært studentenes redskap, da vi ikke har akseptert å jobbe innafor statens økonomiske rammer. Tidligere politikk har vært å stille rettfærdige krav hva angår studentvelferd uten hele tiden å spørre om det fantes budsjettdekning. Hovedargumentasjonen har hele tiden vært at det er Staten som er ansvarlig for studentenes velferd, og at Staten derfor også er ansvarlig for å legge grunnen til rette slik at nødvendige velferdstiltak kan la seg gjennomføre.

Dyrkoren innfører nå en strengt økonomisk tankegang,

der studentene først skal løse de budsjettekniske problemer, for deretter å «gjennomføre» velferdstiltakene. Konsekvensen blir at studentene nå skal gå inn i systemet og jobbe på statens og styreflertallets premisser, for ut fra det å få gjennomført noe.

Vi må ikke glemme at uansett aktivitet fra studentenes side, så er studentene i mindretall i styret, slik at det hele tida er avhengig av støtte og godvilje fra andre hold for å vinne fram. En mulig konsekvens av Dyrkorens politikk kan selvsagt være at Staten og styreflertallet ser på studentrepresentantene som mer «ansvarlig» enn tidligere, og kanskje av den grunn kan gi konsesjoner. Men vi ønsker ingen «ansvarlige» studentrepresentanter i Samskipnadsstyret. Vi ønsker studentrepresentanter som kan kjempe for studentenes krav på egne premisser. De skal kun være ansvarlige overfor sitt eget grunnplan.

Dyrkoren spør seg selv hvordan studentene i framtida kan «bruke organisasjonen best mulig for å oppnå det beste resultat?» Vi tror ikke at studentene er best tjent med å gå inn i systemet på systemets premisser (men kanskje Samskipnaden/Staten er best tjent med det?).

Vi må hele tida ha klart for oss at Samskipnaden idag er et lydig redskap for statens forverringstiltak gjennom at KUD stadig har tilsynsretten med organisasjonens totale virksomhet, og råder over dens totale økonomi. Dette kan ikke endres ved en større «ansvarlig» aktivitet fra studentenes side. Mer penger til f.eks. prosjektering vil vel

Forts side 15

Er formannsvervet gått deg til hodet

Formannen i Studentsamskipnaden i Tromsø (SiT) Per Arnold Dyrkoren argumenterer i siste nummer av studentavisa for at en opprioritering av arbeidet i styret i SiT er det som kan styrke velferdstilbudet til studentene i Tromsø best. Kaldhol (direktør i SiT) skal fremdeles få beholde bedriftsledelsen alene, men studentene må i mye større grad ta del i utformingen av velferdstilbudet da samskipnaden ikke har kapasitet til å utarbeide nye planer.

Er problemet for få planer?

Jeg tviler på det. SiT sliter med økonomien på lik linje med samskipnadene i resten av landet. Framlegg til statsbudsjett viser nedgang i bevilgninger til samskipnadene og nedgang i bevilgninger til nye boligprosjekter. I denne situasjonen er formannens strategi å arbeide for et godt samarbeid i samskipnadsstyret, å slenge seg med i hylekoret fra samskipnadene rundt i Norges land om at: «Vår samskipnad er i en meget, særdeles, spesiell situasjon, så vi må få mere penger!» La Kaldhol drive det spillet alene. Det er samskipnader som er i verre situasjoner enn Tromsø. Boligstiftelsen i Alta regner med å måtte sette opp husleien til 560-580 kroner på enkelthyl til neste år om ikke staten trer støtten de til.

Å delta i hylekoret sammen med Kaldhol er en avsporing. Studentene må rette kravet direkte mot staten og kreve større bevilgninger fra staten slik at de utdanningsøskende får et tilfredsstillende velferdstilbud.

Statens krisepolitikk.

Når staten nedprioriterer de utdanningsøskendes velferdstilbud er dette et ledd i

statens generelle krisepolitikk. Dette må møtes på annen måte enn gjennom at dyktige studenter planlegger gode velferdstilbud. Samskipnadsstyret arbeider innen fastlagte økonomiske rammer. Innen disse rammene kan studentene ha en viss innflytelse. Denne innflytelsen må brukes ved at studentene sitter i mindretall i styret. Utsettelsene av husleieøkningene er eksempler på at det er viktig. Det er likevel viktig å se begrensningene i dette arbeidet. En kan oppnå kortsiktige innrømmelser, men ingen generell bedring i studentenes velferdstilbud. Problemet ligger i bevilgningene fra staten. Det er her vi må rette inn kampen og satse krefter om vi skal ha muligheter til å vinne fram. NSUs modell om en alternativ organisering av velferdstilbudet (oppsplittingsmodellen) må diskuteres som en mulig veg å gå for å oppnå et bedre velferdstilbud.

Dette er ikke nye tanker, men det er heller ikke nye problemer.

Per Arnolds nye linjer er en avsporing i denne debatten. Konklusjon.

1. Arbeidet i samskipnadsstyret bør ikke prioriteres opp. Det er uheldig om studentene stiller til formannsvalet til neste år.

2. Diskusjonen må rettes inn på hvordan vi kan få presset gjennom høyere bevilgninger til de utdanningsøskendes velferdstilbud.

Her er boligtilbudet spesielt viktig.

3. Alternative organiseringer av velferdstilbudet må diskuteres som en mulig veg å gå.

Jens-Christian Smeby
NSU-delegatgruppa

Vietnams forbrytelse i Kampuchea og USV's standpunkt

Store folkegrupper og hele folk har blitt utryddet før. Idag trues det kampucheanse folket med utsløttelse både fysisk og kulturelt.

Før krigen mot USA var de ca. 8 millioner (like mange som i Sverige). Idag er det vel ingen som riktig vet hvor mange som er igjen. Men Flyktingeaksjonen '79 satte lyset på hungersnøden og de 3-400 000 flyktningene i Thailand. Men denne aksjonen som var innretta på å lindre den øyeblikkelige nøden berørte ikke årsakene. Og de trenger vi å diskutere.

Invasjon og okkupasjon.
På nyåret '79 invaderte Vietnam Kampuchea med en styrke på 120 000 mann. Idag okkuperer de fortsatt landet med 200 000 soldater.

Observatører med ulike syn på Pol Pot regimet som var i Kampuchea høsten '78, meldte at det var nok mat og landet var begynt å eksportere ris. Idag er det hungersnød, og det skyldes Vietnams okkupasjon.

Hvorfor invaderte Vietnam og hva skal de med landet?

Vi kjenner Vietnams ledere som helter i kampen mot USA-imperialismen. Men de har og

hatt reaksjonære standpunkter. Fra langt tilbake har Vietnamsiske ledere gått inn for en Indokinesisk føderasjon bestående av Kampuchea, Laos og Vietnam. Dette har studentene i Tromsø diskutert før. På et hovedallmøte i fjor høst benekta USV'ere på det sterkeste at Vietnam hadde slike planer. Idag er Kampuchea okkupert og Laos under Vietnams militære kontroll. Vietnam har med vold og tvang skapt en føderasjon under sitt herredømme og er en lokal stormakt i Sør Øst-Asia. Vietnam omtaler de tre landene konsekvent som en enhet.

Kampuchea er et underutvikla land nesten uten industri. Men p.g.a. alle elvene og sjøene er det særs fruktbart og egna for risdyrking. Landet blir betegna som Sørøstasias risbolle. Vietnam vil gjøre dette til sin egen risbolle for å løse problemene med matproduksjonen i Vietnam. Dette blir bekrefta av meldingene om at Vietnamserne tok den risen de kom over og sendte

Overgang til side 15

— OVERGANGER —

Nye linjer i Samskipnadspolitikken....

Overgang fra side 14

neppe bli bevilga av den grunn.

Dyrkoren har for såvidt rett når han sier at studentene i Samskipnadsstyret har ført en aktiv, men defensiv politikk. Men også idag kan studentene føre en offensiv politikk ved f.eks. å framlegge saker som styret kan pålegge administrasjonen å gjennomføre. Studentene kan også øke det politiske presset på styreflertallet gjennom styreaktiviteten og gjennom SU og Hovedallmøtet. Dette impliserer at Samskipnaden blir høyere prioritert, uten at man nødvendigvis trenger å inngå i noe form for interessesamarbeid. Samarbeid er ikke nødvendigvis uønska, men må foregå på våre premisser.

Statlig lønna studentpamper kan være resultatet av Dyrkorens linje, og det må vi fortsatt kjempe imot her i Tromsø.

Vietnamns forbrytelse...

Overgang fra side 14

den til Vietnam, og om at de oppretter bosettinger i Kampuchea. Akkurat som Israelerne gjør det på den okkuperte Vestbredden. Vietnam trenger landet, ikke folket og derfor jager de det på flukt og sulter det ut. Hvis dere tror at ingen kan være så kynisk så legg merke til at Sovjet og Vietnam benekter at det er hungersnød. Heng Samrin-regimet nekta å ta imot hjelp fra bl.a. Røde Kors før okkupasjonsregimet hans fikk intern nasjonal annerkjennelse som lovlig regime. Det skulle ikke gis hjelp til de områdene som ble kontrollert av Pol Pot styrker og de nekter hjelpeorganisasjonene å overvåke bruken av hjelpa.

SVs standpunkt

Ny Tid brakte Vietnams selersmeldinger under invasjonen og forsvarer fortsatt okkupasjonen. USVere i Tromsø la seg på ei vente og se linje. Hvis folket fikk det bedre ville de støtte okkupasjonen. Vi kan ikke se at USV offentlig har tatt avstand fra okkupasjonen, men de mener vel ikke at folket har fått det bedre?

Det finnes en internasjonal opinion mot Vietnams forbrytelser, og presset på Vietnam for å trekke seg ut må økes. Derfor er det svært skadelig at SV forsvarer og dekker over Vietnam.

USV vil sikkert heller diskutere Pol Pot. Det kan vi og gjøre, men idag er det Vietnam som har kontrollen.

Vil USVere i Tromsø ta avstand fra okkupasjonen og stille seg bak kravet — Vietnam ut av Kampuchea.

Roar Hagen

Tromsø har hatt besøk...

Overgang fra side 4

For det kan aldri bli snakk om noen sjøstendig palestinsk stat på Vestbredden så lenge Israel eksisterer. Palestinerne ser en klar sammenheng mellom sionismen og Israels aggresjon. Kolonialiseringa av Palestina har vært og er fortsatt kjerna i sionismens ideologi. Hele ideologien ville falle sammen dersom de innrømmer palestinerne rettigheter til deler av samme område. Fremdeles er papirene fra «Knesset», det israelske parlamentet, merka med kartet over Erez-Israel, «Stor-Israel» fra Nilen til Eufkrat. De såkalte «fredsforhandlingene» med Sadat har klart vist at heller ikke «duene» i Israel kan tenke seg en sjøstendig palestinsk stat som nabo.

«Tostatsløsninga» kan virke realistisk for mange som befinner seg langt unna Midt-Østen. Men jo mer en setter seg inn i det som skjer i området, jo mer urealistisk virker en slik løsning. Det eneste realistiske for dem som ønsker rettferdighet er å støtte dem som går inn for at Palestina skal være et demokratisk, noen vil si sosialistisk land, der folk med muslimsk, kristen og jødisk tro (og ateister) har like rettigheter.

Ny prøveordning ved eksamen i nordisk etter Fagkritisk dag i Nordisk

Norrønt-plass og funksjon i nordiskstudiet var det tema som ble tatt opp til drøfting på en fagkritisk dag for studenter og lærere på nordisk 25. sept. Behovet for en diskusjon om norrønt som disiplin innafor nordiskstudiet, har vært påtrengende i lengre tid på grunn av misnøye blant studentene med den nåværende ordninga. Norrønt har i alt for stor grad blitt opplevd som en isolert disiplin innafor språkdelen av studiet med tidkrevende innlæring av formal-kunnskap med tanke på reproduksjon til eksamen som hovedinnhold.

Seminaret var hovedsakelig lagt opp som et arbeidsseminar. Etter innledning av do-sent Bjarne Fidjestøl fra Univ. i Bergen, delte studentene seg i grupper og diskuterte følgende hovedspørsmål:

- 1) Omfang av pensum.
- 2) Hva slags tekster bør legges opp?
- 3) Hvordan bør tekstene studeres?
- 4) Eksamen — utvidet bruk av hjelpemidler.
- 5) Norrønt-relevans for cand. mag.-graden.

Gruppene la fram sine synspunkter i plenum, og jeg vil her kort referere en del reaksjoner som kom fra studenthold. Foreslått reduksjon av det tekstpensum som skal studeres i detalj grammatisk. Behov for spesifisering av grammatikk-krava i studieplanen. Helhetsperspektivet poengtert, studentene ønsket at det i undervisninga skulle

legges vekt på sammenhengene mellom greinene på språksida. Studentene gikk inn for utvidet bruk av hjelpemidler til eksamen: norrøn ordbok og bøyningsskjema. De som skal arbeide med norrønt seinere, vil alltid ha hjelpemidler tilgjengelig. I debatten som fulgte, kom lærerne med sine reaksjoner/motforestillinger.

En slik fagkritisk dag med et konstruktivt siktemål gjør det mulig å få i stand forandringer av fagplaner, hvis signaler fra studentene blir tatt til følge. Med utgangspunkt i studentuttalelser på

seminaret, ble det på seksjonsmøte, nordisk, 12.10.79 vedtatt følgende forslag til prøveordning, gjeldende til og med våren 1980: «Når det blir gitt oppgaver i norrønt, vil studentene få utdelt norrøn ordbok og norrøne bøyningsskjemaer». Den samme prøveordninga er innført på nordisk i Bergen.

Studentene ser på dette vedtaket som ei forbedring av studiesituasjonen på grunnfags- og mellomfagsnivå.

Liv Helene Willumsen

Marie Takvam-dikt pryder veggen

Marie Takvam har gitt ut en diktkalender for 1980 på Forfatterlaget. De 12 diktene, ett for hver måned, er utvalgt ved Sidsel Mørch. Til hver måned er det også et fotografi, tatt av den dyktige fotogruppen Sam-

foto. Kalenderen er trykket i 5000 eksemplarer og forlaget har stor tro på at diktentusiaster over hele landet vil sikre seg et dikt på veggen for det kommende året. Prisen er 40,- kr.

gumelius BBAB

Bennett
REISEBUREAU

Alltid noe hyggelig i Bennett-kofferten

Når du skal ut a reise - bruk Bennett. Norges største reisebyråkjede.

Roald Amundsens Plass 1
9000 Tromsø - Tlf.: (083) 81 644

BENNETT

ALLE ER SOM HØKER ETTER CENTRUMS BØKER

Centrum
Bok- og Papirhandel

Telefon 83540 9001 Tromsø Storgata 73

Hedersplassen i mange hjem...

BBB reolen

... hvor våre venner fra litteraturens verden har et godt tilholdssted! BBB reolen er et stilling bruksmøbel, laget i furu/gran. Enkel å montere, passer i alle interiører. Kan bygges ut til en elegant, komplett veggseksjon med eller uten skap. Prisen er også riktig!

Produzent: HUSVOLL HVEFABRIKK AS

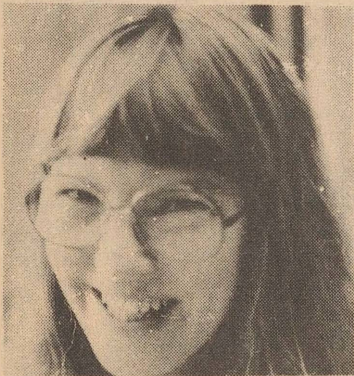
UNIBOK
UNIVERSITETSBOKHANDEL

Roald Amundsens plass 1
- tlf. 81012

Er du redd for eksamen?

Freddy Oftedal — hist. gr.fag
Synes eksamen er langdryg. Min første universitetseksamen — merker «toppene» før innlevering. Usikker på hva som forlanges. Merker også såkalt eksamenshysteri. Vil karakterisere eksamen som «individualistisk høytid».

Hanne Marstrander — off. forvaltning
Er redd for muntlig eksamen. Den får for mye karakter av «måling». Oppgaveskriving er i forhold en bedre eksamensform. Negativt at opplegget gjør at folk jobber individuelt. Til slutt — liker ikke at det er lagt opp med karakterer.

Stig Arnesen — eng. mellomfag
Folk er nervøse dersom de har ambisjoner. Føler eksamenssituasjonen som kunstig. Den første faglige eksamen var verst, p.g.a. usikkerhet på hvor en stod. Det beste må være å avlegge en selvstendig eksamen ut fra selvstendig arbeid.

Solveig Ryeng — samf.vit. mellomfag
Er livredd! Den verste eksamensformen er den tradisjonelle med en eller flere eksamensdager, f.eks. på språkfag. Selvstendig tenkning/forståelse ikke skikkelig honorert. Eksamensformen på samfunnsfag m/oppgave og muntlig den beste.

Sosialistisk Frontseier ved valgene

På hovedallmøtet torsdag 14. november var det valg på nytt Studentutvalg (Su), ny delegatgruppe i Norsk Studentunion (DG/NSU), og ny redaksjon i Studentavisa.

Det var bare Sosialistisk Front som stilte til valg. Enkeltpersoner fra NKS, som var til stede på møtet (de fleste på sitt aller første hovedallmøte i høst) hadde ingen innvendinger mot Sos. Fronts forslag til arbeidsprogram eller Sos. Fronts kandidatforslag. Allikevel presterte de å oppfordre folk til å stemme avholdende ved valgene. De fikk 14 personer med seg på dette, mens Sos. Fronts kandidater ble valgt med 20 stemmer.

Hva som ville skjedd dersom NKSerne hadde fått flertallet på møtet til å stemme blankt hadde de kanskje ikke tenkt så nøye over. Resultatet kunne nemlig lett blitt at ingen hadde blitt valgt inn i ledelsen for de viktigste studentpolitiske organene i Tromsø for våren 1980. NKS satte med andre ord hele studentorganiseringa i Tromsø på spill for å markere en

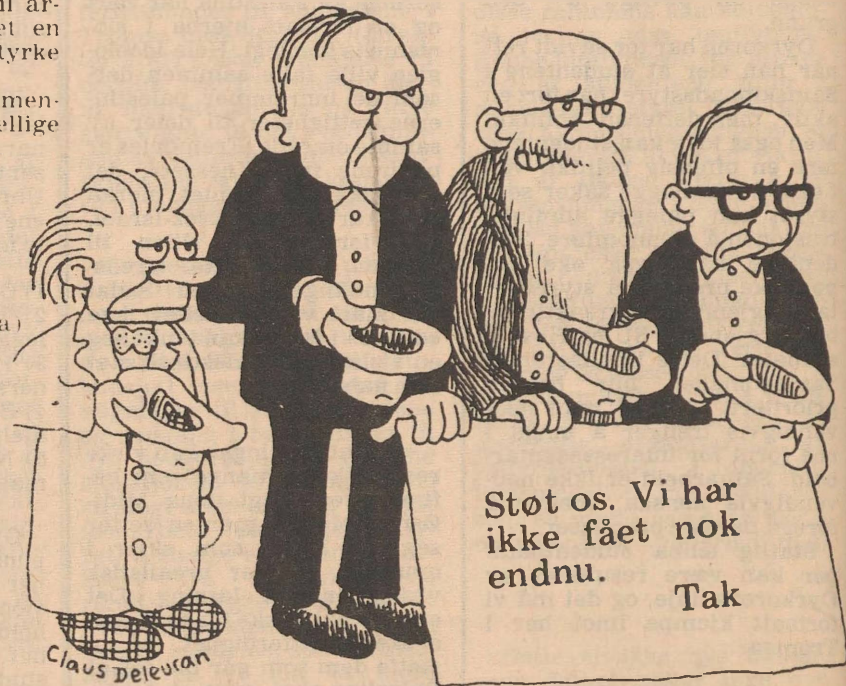
avstand til Sos. Front, til tross for at de ikke med et ord kritiserte Sos Fronts politiske plattform eller forslag til arbeidsprogram! I sannhet en konstruktiv måte å styrke studentkampen på:

Etter valgene er sammensetninga av de forskjellige organene:

Studentutvalget
Jens Bjørnåvold
Kjell Gunnar Eriksen
Gerd Britt Strøm
Jarle Weigard
Anne Lise Langfeldt (vara)

Studentavisa
Fritz Leo Breivik
Pål Christensen
Randi Jakobsen
Trene Kulleseid
Erling Laksa
Helen Knøph Larsen
Termed Olsen
Einar Pedersen

Delegatgruppa
Eirik Oddvar Eriksen
Jens Christian Smeby
J. Inge Wyller
Lars Inge Terum (vararepr.)
Hallvard Tjelmeland (vara)

Sos. Front-ledelsen 1990?

SANG OM HVA VI LÆRER

du lærer for livet, men ikke ditt eget
du lærer i skolen for lidt og for meget
for lidt om det liv som er dit
for meget om det, som gir dem profit

du lærer at kappes på deres premisser
du får tildelt en rolle i deres kulisser
og spillet er deres og ikke dit
du er kun statist i et spill om profit

et er dig der lytter og dem der taler
det er dig der lystret, dem der befaler
du lærer at gjøre hvad der blir sagt
der lægges grunden til deres magt

de gir deg en fernis og tar din moral
afgør om du er rask eller unormal
bestemmer hvad der er godt og skidt
ikke for dig, men for deres profit

du lærer at læse i deres bog
om deres verden på deres sprog
du lærer ordene dit og mit
der lægges grunden til deres profit

du lærer om sex, alt det man ved
men lærer intet om kærlighed
de lærer dig mistro og selvforakt
det er nødvendig for deres magt

det er dem der bestemmer hvad du skal lære
det er dem der bestemmer hvad du skal være
de stjæler det liv du tror er dit
og bruker det i et spill om profit

Jesper Jensen & Per Schultz.

Fra skuespillet:
Husker du vor skoletid?

Studentavisa vil gjerne muntre opp tilværelsen litt for alle som sliter med eksamen i disse dager. «Sang om hva vi lærer» er spesielt myntet på dere med håp om en stopp og litt ettertanke i jaget omkring eksamensoppgaver og karakterer. Med denne lille sangen setter også vi punktum for de beryktede 70-

åra, som vi snart alle har i halsen etter å ha fått dem drøvtygd og gulpet opp i et ukjent antall Dagbladartikler. Vel, nok om det, vi møtes i hvert fall igjen i nr. 1/1980 forhåpentligvis ikke så langt utpå nyåret.